

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

◆ číslo 30, KVĚTEN 2002 ◆

univerzita

univerzita

univerzita

univerzita

univerzita

univerzita

Rektor Univerzity Pardubice předstoupil před shromáždění Akademické obce Univerzity Pardubice

Podle Statutu Univerzity Pardubice minimálně jednou do roka svolává předseda akademického senátu vysoké školy shromáždění Akademické obce Univerzity Pardubice. Na Univerzitě Pardubice se studenti a pedagogové sešli ve čtvrtek 28. února 2002 (od 14 hodin v kongresovém sále rektorátu), aby vyslechli rektorovu výroční zprávu o činnosti univerzity za rok 2001.

Rektor univerzity prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. předložil členům akademické obce výčet těch nejdůležitějších činností a výsled-

ků, které univerzita, její pracoviště, fakulty a pracovníci univerzity v loňském roce zajistili a realizovali.

Po rektorovi zhodnotil činnost akademického senátu univerzity v loňském roce ve svém vystoupení předseda AS UPa v roce 2001 doc. Ing. Ladislav Koudelka, CSc.

Po obou projevech byl dán prostor pro diskusi a dotazy na vedení univerzity, kterých nebylo mnoho, a nově zvolený předseda AS UPa prof. Ing. Karel Šotek, CSc. shromáždění ukončil.

(vw)

Výroční zpráva rektora Univerzity Pardubice o činnosti univerzity za rok 2001 (pro akademickou obec 28. 2. 2002)

Vážení členové akademické obce, vážené dámy, vážení pánové, je začátek roku 2002, což znamená, že uplynuly dvě třetiny funkčního období současného vedení Univerzity Pardubice. Měly by tedy být splněny minimálně 2/3 úkolů, které jsem deklaroval ve svých předvolebních projevech na konci roku 1999. Zda tomu tak je nebo není, můžete posoudit vy, akademická obec naší školy.

Pokusím se v následujících minutách věnovat postupně pozornost jednotlivým segmentům naší práce. Samozřejmě platí, že hlavní cíle minulého roku jsou uvedeny v aktualizaci dlouhodobého záměru na rok 2001. Obecně se dá říci, že se v podstatě podařilo splnit úkoly, které jsme pro tento rok definovali. Naplnění aktualizovaných úkolů není samozřejmě jen záležitostí vedení Univerzity Pardubice, ale také vedení fakult, ústavů, kateder, učitelů i neučitelských pracovníků.

VZDĚLÁVACÍ ČINNOST je jistě nejdůležitější činností Univerzity Pardubice. Jsem rád, že se podařilo splnit jeden z hlavních úkolů v této oblasti, a to transformaci Ústavu jazyků a humanitních studií, který měl dosud statut vysokoškolského ústavu, na **Fakultu humanitních studií**. Po úspěšné akreditaci se od prvního ledna 2001 začala psát historie naší zatím nejmladší fakulty. Fakulta humanitních studií během roku postupně vybudovala všechny orgány, které jsou předepsané zákony našeho státu. Po volbě akademickým senátem fakulty jsem k 1. listopadu jmenoval její první řádnou děkanu prof. PhDr. Milenu Lenderovou, CSc., která pracovala jako ředitelka Ústavu jazyků a humanitních studií a také byla pověřena vykonávat funkci děkanky do řádných voleb. Od nového akademického roku 2001/2002 probíhá na fakultě výuka v nových a nebo reakreditovaných bakalářských studijních programech – jsou jimi Historická věda (obor Kulturní dějiny), Sociologie (obor Sociální antropolo-

gie), Filosofie (obor Religionistika) a prozatím jediný magisterský program Učitelství pro základní školy (obor Učitelství anglického jazyka pro základní školy). Jsem rád, že náhradou za dobíhající programy - Specializace v pedagogice (obory Studium učitelství anglického jazyka a Studium učitelství německého jazyka) a Humanitní studia (obor Jazyková a sociokulturní studia) byly akreditační komisi předloženy další studijní programy, a to nejenom bakalářské - Angličtina pro praxi a Němčina pro praxi, ale i navazující magisterský program Historické vědy (obor Kulturní dějiny). Fakulta připravuje akreditační dalších programů, a proto bude jejich nabídka stále širší.

Dopravní fakulta Jana Pernera v minulém roce připravovala akreditační materiály pro všechny programy, které fakulta zabezpečuje. Materiály jsou předkládány tak, aby umožňovaly strukturované studium, rozdělené na část bakalářskou, magisterskou a doktorskou. Mimo obory, které se na fakultě tradičně pěstují, podala fakulta žádost o akreditaci bakalářského oboru Sdělovací a zabezpečovací technika v dopravě. Zároveň DFJP vede jednání s Vyšší odbornou školou Gustava Habrmanna v České Třebové o přípravě společného bakalářského programu. Fakulta se také významným způsobem podílí na organizaci a zabezpečení nového univerzitního bakalářského programu Informační technologie.

Také na **Fakultě ekonomicko-správní** probíhala v průběhu celého roku příprava inovovaných akreditačních materiálů studijního programu Hospodářská politika a správa. Fakulta přistoupila po vnitřních diskusích

k určitým korekcím náplně programu a předložila jej ve strukturované formě. Tříletý bakalářský program Veřejná ekonomika a správa a dvouletý navazující magisterský program Ekonomika veřejného sektoru byl akreditační komisi předložen v prosinci 2001. Minulý rok v životě fakulty byl poznamenán dlouhodobou nemocí děkana fakulty Ing. Josefa Pešty, CSc, který předčasně ukončil práci v této funkci v září. Od října do konce roku vykonával funkci děkana jeho statutární zástupce doc. Ing. Pavel Petr, Ph.D. V závěru roku proběhla volba kandidáta na funkci děkana, na jejímž základě jsem od 1. 1. 2002 jmenoval děkanem fakulty doc. Ing. Jana Čapka, CSc. Doufám, že akreditace skončí pro fakultu příznivě a umožní novému vedení zahájit přípravu a rozvoj dalších programů.

I na naší nejstarší fakultě - Fakultě chemicko-technologické - byl rok 2001 poznamenán přípravou akreditačních materiálů pro všechny programy fakulty. Výsledky akreditačního řízení jsou příznivé, i když poskytují mnoho důvodů k zamyšlení zejména ve směru personálního zabezpečení některých doktorských programů. Na základě výsledků akreditační komise projednávat v nejbližší době. Zahájeno bylo studium v novém bakalářském programu Chemické a procesní inženýrství (obor Řízení chemických procesů) a nově koncipovaném bakalářském a magisterském programu Polygrafie. Od 3. dubna 2001 jsem na základě volby senátu jmenoval novým děkanem fakulty doc. Ing. Petra Mikuláška, CSc., který ve funkci nahradil doc. Ing. Josefa Kotyka, CSc. Na fakultě byla v závěru roku nastartována diskuse o budoucí struktuře programů a s tím spojené organizaci fakulty, a to i v souvislosti s přípravou stavby areálu fakulty v univerzitním kampusu v Polabinách.

Univerzita Pardubice předložila v loňském roce k akreditaci nový univerzitní program Informační technologie, který vznikl v kolektivu pod vedením prof. Ing. Karla Šotka, CSc. I když proběhla akreditace na poslední chvíli, podařilo se program rozběhnout a v současné době v něm studuje 55 studentů.

Vedení Univerzity Pardubice pokračovalo v minulém roce v intenzivních jednáních se Střední zdravotnickou školou a Vyšší zdravotnickou školou Pardubice a Nemocnicí Pardubice o přípravě společného bakalářského studijního programu Ošetrovatelství s obory Všeobecná sestra a Porodní asistentka. Po schválení Vědeckou radou Univerzity Pardubice, udělení souhlasu Ministerstvem zdravotnictví ČR a kladném projednání Akreditační komisí rozhodlo MŠMT udělit akreditaci tomuto programu k 31. 12. 2001. Neváhám konstatovat, že je to jeden z důležitých okamžiků v historii naší almae matris, kterým opět výrazným způsobem rozšiřujeme spektrum nabízených programů. Předpokládáme, že v tomto programu bude do prvního ročníku přijato 75 – 90 posluchačů. Významné je pro mne také to, že je to program splňující kritéria Evropské unie, program otevřený pro všechny uchazeče s maturitou, program atraktivní s velkou budoucností.

Pokračovala rovněž jednání se Střední průmyslovou školou elektrotechnickou a Vyšší odbornou školou Pardubice o společném studijním programu Elektrotechnika a informatika. I když se jednání prozatím nepodařilo ukončit, došlo k pokroku, který je dobrým předpokladem k tomu, aby výuka v tomto programu byla zahájena nejpозději v akademickém roce 2003/2004.

V akademickém roce 2001/2002 došlo k dalšímu nárůstu počtu studentů Univerzity Pardubice. Celkový počet studentů naší školy činil ke dni 31. 10. 2001 4 726 studentů, což je o 482 více než ke stejnému datu v roce 2000. Od 31. 10. 1994 došlo k nárůstu o 100%. Na DFJP bylo zapsáno k tomuto datu 1 436 studentů (z toho 191 v bakalářských programech, 1 130 v magisterských programech a 115 v doktorských programech); na FES 1 365 studentů (z toho 971 v bakalářských programech, 384 v magisterských programech a 10 v doktorských programech); na FChT 1 301 studentů (z toho 182 v bakalářských programech, 914 v magisterských programech a 205 v doktorských programech); na FHS to bylo 569 studentů (z toho 484 v programech bakalářských a 85 v programech magisterských). V univerzitním bakalářském programu Informační technologie studuje 55 studentů.

VĚDECKO-VÝZKUMNÁ ČINNOST je samozřejmou částí práce vysokoškolského pedagoga. Mezi hlavní kritéria úspěšnosti školy, fakulty či jednotlivce patří činnost publikační, prezentace výsledků na vědeckých konferencích, úspěšnost v grantových soutěžích domácích i zahraničních nebo realizovaná díla či projekty. Minulý rok jsem hovořil o každoročním nárůstu těchto výstupů na jednotlivých fakultách. Tento proces sice trvá, ale pokud se podíváme na jednotlivé pracovníky, je zde velká nerovnoměrnost. Uvedu pouze příklad jednoho možného pohledu, který stojí za zamyšlení. Na každé fakultě existuje určitý počet lidí, kteří nepublikují nebo publikují velmi málo. Např. v roce 2001 nepublikovalo v žádném časopise 76% učitelů na DFJP (pokud započítáme mezi publikace vystoupení na

konferencích, zůstává stále 51% nepublikujících), na FES se jednalo o 65% učitelů (se započtením konferencí 40%), na FHS 59% (se započtením konferencí 54%), na FChT nepublikovalo 30% učitelů (se započtením konferencí 12%). Nechávám tento fakt bez komentáře. Na druhou stranu je patrné, že aktivita co se týče organizování a spoluorganizování odborných vědeckých setkání, seminářů a konferencí pracovníci univerzity roste. Jestliže v roce 2000 těchto akcí bylo přes padesát, v roce minulém přes sedm desítek.

Důležitým kritériem hodnocení vědecké práce je i objem získaných finančních prostředků v grantových soutěžích a projektech v rámci institucionálních programů výzkumu a vývoje. V hodnoceném roce představoval finanční přínos z výzkumných záměrů téměř 30 mil. Kč, oproti cca 24 mil v roce 2000 a cca 17 mil. Kč v roce 1999. Výzkumné záměry byly rovněž hodnoceny státem a bylo doporučeno v záměrech pokračovat s tím, že došlo ke spojení dvou záměrů DFJP a u jednoho záměru FChT probíhá po úpravách nové projednání.

V minulém roce došlo k meziročnímu nárůstu prostředků získaných z Grantové agentury ČR o 24% na 12 mil. Kč. Jsem rád, že v soutěžích GA ČR jsou již úspěšné všechny naše fakulty. Pro zajímavost uvedu finanční objemy na nově přijaté granty GA ČR za poslední tři roky. DFJP zahájila v roce 2000 projekty v hodnotě 760 tis. Kč, v roce 2001 už to bylo za 2 834 tis. Kč, v roce 2002 došlo k poklesu na 358 tis. Kč. FES v roce 2000 neměla žádný projekt, obdobně jako ÚJHS. V roce 2001 však FES zahájila řešení projektů za 277 tis. Kč a FHS za 53 tis. Kč. V tomto roce mohou počítat s novými projekty - FES za 626 tis. Kč a FHS již za 758 tis. Kč. FChT získala 2 767 tis. Kč v roce 2000, 2 890 tis. Kč v roce 2001 a pro rok 2002 3 278 tis. Kč. Do rozpočtu univerzity tak přinesly zahajované projekty v roce 2000 celkem 3 527 tis. Kč, v r. 2001 6 054 tis. Kč a pro rok 2002 počítáme s 5 020 tis. Kč. Celkový objem řešených grantů GA ČR činil v roce 2000 – 9 798 tis. Kč (39 projektů), v roce 2001 – již zmíněných 12 117 tis. Kč (40 projektů) a je předpoklad, že v roce 2002 to bude 42 projektů v celkové hodnotě cca 13 mil. Kč.

Zdvojnásobily se neinvestiční a ztrojnásobily investiční prostředky z Fondu rozvoje vysokých škol. Z 2 030 tis. Kč získaných v soutěži v roce 2000 vzrostly projekty řešené v roce 2001 na 5 250 tis. Kč (což je dvojnásobek) a očekáváme jejich další nárůst v roce 2002 na 6 568 tis. Kč (tzn. cca o další čtvrtinu).

Bylo získáno 8,5 mil. Kč na činnost Výzkumného centra „Nové a perspektivní anorganické sloučeniny a materiály“ na FChT. Institucionální prostředky na vědu a výzkum byly navýšeny o 31%. Lze konstatovat, že v rámci mezinárodní vědecké spolupráce, a to v různých formách projektů, recipročních výměn a stáží apod. univerzita získala cca 2 mil. Kč. Jedná se např. o zapojení do programů Eureka (1,3 mil. Kč), Copernicus, Kontakt, Aktion, Cost, patří sem i grantový příspěvek NATO pro aktivity SLCHPL. K tomu je třeba se zmínit, že i v rámci spolupráce v oblasti vzdělávání se realizovala řada mezinárodních projektů, z nichž nejmarkantnější je třímiliónový projekt TEMPUS Fakulty ekonomicko-správních. Za zmínku stojí rovněž programy CEEPUS a realizované výměny v rámci programu Socrates/Erasmus, o nichž budu hovořit později. Pokračovala i vnitřní grantová soutěž, kde bylo mladým zaměstnancům a studentům doktorských programů přiděleno na podporu jejich rozvíjející se vědecké činnosti 1,2 mil. Kč. Uvedené trendy nebude jednoduché udržet, ale jsou nutností pro další rozvoj univerzity.

Nadále platí, že kvalitu vzdělávací, vědecké, výzkumné a vývojové činnosti ovlivňuje zásadním způsobem **KVALITA PRACOVNÍKŮ**, kteří se na této činnosti podílejí. V minulém roce bylo z řad našich učitelů jmenováno pět nových profesorů (stejně množství jako v roce 2000) a čtyři noví docenti (v roce 2000 jich bylo šest). K 31. 12. 2001 bylo na Univerzitě Pardubice v pracovním poměru 350,9 přepočtených akademických pracovníků na základě úvazků (oproti 313,9 v roce 2000, tj. nárůst necelých 12%); z toho 37,4 přepočtených profesorů (oproti 30,7 k 31. 12. 2000 a 26,7 k 31. 12. 1999), 83,9 přepočtených docentů (oproti 84,8 před rokem

a 79,4 před dvěma lety), 157,5 přepočtených odborných asistentů (před rokem 137,2 a 138,8 před dvěma lety) a 72,1 asistentů (před rokem 61,2 a před dvěma lety 58,3). Kvalifikační struktura pedagogických pracovníků univerzity se tedy zlepšila u profesorů (podíl vzrostl z 9,8% v roce 2000 na 10,6% v roce 2001); u docentů však nikoliv (z 27% pokles na 23,9%). Zdá se také, že se konečně začíná obracet stárnutí pedagogického sboru naší univerzity. Průměrný věk profesorů činil k 31. 12. 2001 60 let (v roce předešlém 61 let), docentů 56 let (což je stejně jako v roce 2000) a odborných asistentů 43 let (proti 46 letům v r. 2000). Celkový věkový průměr učitelů se za poslední rok snížil z 50 na 47 let. Pokud se podíváme na zastoupení učitelů v různých věkových kategoriích, ukazuje se, že křivka má dvě maxima. Jedno je v kategorii učitelů mezi 26 – 30 lety, těch je 57, a druhé u učitelů mezi 55 – 60 lety, kterých je 72. Minimum je naopak u pracovníků mezi 41 – 45 lety, kterých je pouze 34. Doufám, že průměrný věk našich pedagogů se bude i nadále snižovat, a to zejména v kategoriích docent a profesor.

Věnujme se nyní krátce finanční stránce provozu univerzity. Mohu konstatovat, že přes dlouhodobé podfinancování vysokých škol, se podařilo na Univerzitě Pardubice sestavit **ROZPOČET**, který umožnil rozvoj všech součástí univerzity. Naše vysoká škola měla v roce 2001 nejvyšší procentuální nárůst základní dotace mezi veřejnými vysokými školami oproti roku 2000, a to o 20% na 191 mil. Kč. O nárůstech v oblastech spojených s tvůrčí činností jsem již hovořil. Navíc byly vysokým školám poprvé přiděleny prostředky na obnovu přístrojového vybavení (pro naši školu se jednalo o více než 6 mil. Kč). Univerzita byla úspěšná v získání prostředků z tzv. rozvojových fondů MŠMT, celkem se jednalo o téměř 10 mil. Kč (DFJP 154 tis. Kč, FES 1 558 tis. Kč, FHS 3 167 tis. Kč, FChT 1 836 tis. Kč, celouniverzitní programy 1 611 tis. Kč). Ukazuje se, že se rozvojové fondy staly významnou součástí financování veřejných vysokých škol, a je dobře, že my patříme v tomto ohledu mezi nejúspěšnější. Práce spojená s přípravou projektů se rozhodně vyplatí, což bych rád dokumentoval získanými prostředky na pokračující a nové projekty pro rok 2002 – FHS 6 870 tis. Kč, FChT 6 508 tis. Kč, FES 6 061, Ústav informatiky 3 421 tis. Kč, Ústav zdravotnických studií 903 tis. Kč a DFJP 74 tis. Kč. Nárůst prostředků téměř ve všech zdrojích rozpočtu vytvořil dobré předpoklady k tomu, aby se podařilo zlepšit materiální podmínky naší vědecké a pedagogické práce.

V minulém roce jsme rovněž zvýšili mzdové tarify jednotlivých platových tříd a vyplatili dvakrát polovinu platu navíc. Celkově se zvýšily vyplacené mzdové prostředky včetně povinných odvodů z cca 160 mil. Kč v roce 2000 na téměř 200 mil. v roce 2001 (údaje jsou uvedeny včetně prostředků z V a V, doplňkové činnosti, OON atd.). Ani tyto nárůsty však nepřinesly zásadní změnu v postavení vysokoškolského učitele v porovnání s platy jiných kategorií pracovníků v ČR.

Jsem rád, že se naši studenti a pracovníci na začátku tohoto akademického roku intenzivně zapojili do úspěšného prosazování navýšení prostředků vysokým školám pro rok 2002. Tento proces důrazného vyjednávání však nekončí, musíme dosáhnout toho, aby ze státního rozpočtu směřovalo na veřejné vysoké školy podobné procento HDP, jako je tomu v členských zemích OECD.

Rád bych na tomto místě konstatoval, že hospodaření univerzity v minulém roce bylo uzavřeno bez větších problémů. Podrobnosti obsahuje výroční zpráva o hospodaření za rok 2001.

Nyní mi dovoluji několik slov k **VNITŘNÍ ORGANIZACI A PROVOZU UNIVERZITY**. Pokračovali jsme ve zkvalitňování legislativních předpisů a norem. Fungování nestátní veřejné vysoké školy je na jejich existenci životně závislé. Tato skutečnost byla reflektována i přijetím právníka, který nám v plnění tohoto úkolu pomáhá. Mezi nejdůležitější nové legislativní normy bych zařadil nový Pracovní řád, v němž se kromě jiného odráží novela Zákoníku práce a problematika ochrany osobních údajů.

Vedení univerzity věnovalo trvale vysokou pozornost dalšímu zkvalitňování podmínek pro činnost všech útvarů a v rámci možností, které jsou limitovány výší finančních zdrojů, byl kladen důraz na péči o majetek a opravy i úpravy vedoucí ke zkvalitnění mnohých prostor na univerzitě. Z větších akcí lze jmenovat např. vybudování lisovny trhavin v areálu Technologického pavilonu v Doubravících, kde zároveň byly provedeny další práce na oplocení, pokračovaly opravy a nátěry oken a střech. Budoucí provozní úspory si slibujeme od provedených rekonstrukcí teplovodních kanálů v prostorách Stavařova a tělocvičen. V budovách DFJP pokračovaly stavební práce na rekonstrukci těžkých laboratoří a byla provedena úprava budovy původního ubytovacího zařízení SKM na sídlo kateder dopravní fakulty. Jejich přestěhováním se zároveň zlepšila situace i v přetíženém objektu budovy „901“, kde byly také opraveny kanceláře pro FES a dokončena rekonstrukce páteřních rozvodů vody. V prostorách FChT byly upraveny prostory pro provoz Výzkumného centra, proběhla oprava a připojení trafostanice i drobnější úpravy v laboratořích. Po delší době byly věnovány prostředky na opravy katedry tělovýchovy a sportu, kde proběhly úpravy sociálního zázemí.

V průběhu celého roku se věnovala pozornost i oblasti zkvalitnění sociálního zázemí studentů. Kromě řady drobných úprav byla v lednu dokončena rekonstrukce bloku A Stavařov, což umožnilo do nově upravených prostor převést ubytování především doktorandů. Na pavilonech kolejí byla dokončena náročná přestavba sociálních zařízení a kuchyněk. V menze se zlepšila hygiena mytí použitého nádobí nákupem kvalitní nové myčky. Dále menza rozšířila poskytované služby vybudováním a zprovozněním bufetu v budově FChT. Určité zlepšení péče o venkovní prostory a zeleň je kromě jiného výsledkem zakoupení speciálního komunálního malotraktoru, který se osvědčil i při úklidu sněhu.

Jedním z nejdůležitějších úkolů uplynulého roku se stala realizace investičního záměru na výstavbu nové FChT v prostorách univerzitního kampusu. Proběhla dlouhá řada intenzivních jednání, jejichž výsledkem je zaregistrování stavby ve státním systému ISPROFIN. Prostředky ve výši 4 mil. Kč, přidělené samostatnou položkou státního rozpočtu, byly využity k zorganizování urbanisticko-archi-

tektionické soutěže, která byla uzavřena a vyhodnocena v prosinci minulého roku. V dalších jednáních a přípravných pracích se plynule pokračuje tak, aby v letošním roce došlo k zásadnímu posunu především v projektové přípravě stavby a abychom využili toho, že se podařilo na základě mnoha jednání, například v Poslanecké sně-

movně PČR, získat mimo rozpočet školství na pokračování v tomto záměru v roce 2002 dalších 25 mil. Kč.

V oblasti využití informačních technologií a informačních toků došlo ke zkvalitnění připojení univerzity na síť CESNET2. Současná přenosová rychlost činí 2,5 Gb/s. Byl rekonstruován uzlový bod Polabiny zakoupením nového serveru. Byly vybudovány nové počítačové učebny na DFJP a FChT a bylo zvýšeno množství počítačů v Univerzitní knihovně. Ekonomický software EkonFis se již dostal do standardního provozu a byla vytvořena řada nových výstupů. Bohužel přetrvávají problémy se zaváděním systému studentské agendy STAG. Část těchto problémů byla způsobena zaváděním nové verze, ale část je subjektivního charakteru v přístupu jednotlivých fakult. Věřím, že v příštích zprávě budu moci konstatovat, že i tento program dobře slouží a pomáhá práci našich studijních oddělení a je k užtku studentům i pedagogům. V souvislosti s určitým zastaráním www stránek univerzity byla zahájena s využitím nového softwaru jejich rekonstrukce.

Univerzita Pardubice nežije pouze vnitřním životem, směrem ke studentům a zaměstnancům. Je institucí, která se účastní řady aktivit vně organizace, v rámci českých vysokých škol, spolupracuje s řadou subjektů a orgánů podnikové a správní sféry v ČR. Jako člen Evropské asociace univerzit se v duchu Boloňské deklarace snaží zapojit do vytváření evropského vzdělávacího prostoru. Svůj odborný potenciál uplatňuje v realizaci řady spoluprací, projektů a kontaktů mezinárodního charakteru. O finančních dopadech některých z nich jsem se již zmínil.

I v roce 2001 se snažilo vedení univerzity o prohloubení **MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE**. S účinností od 1. 1. 2001 byl vytvořen Referát mezinárodních vztahů, který zabezpečuje činnosti související s účastí univerzity v projektech Evropské unie, v dalších mezinárodních programech a poskytuje informace v této oblasti. Nejvýznamnějším projektem je program SOCRATES/ERASMUS, který umožňuje realizaci mobility studentů a učitelů univerzity na partnerských univerzitách v zemích EU. V rámci tohoto programu se v roce 2001 uskutečnilo celkem 35 výjezdů našich studentů, které byly rozloženy do obou semestrů, s průměrnou délkou pobytu 3,8 měsíce. Není to číslo vysoké vzhledem k počtu studentů univerzity, ale přesto znamená téměř trojnásobek proti roku 2000. K lepší informovanosti přispěly pořádané informační dny pro studenty a učitele, nové informační materiály a www stránky Referátu mezinárodních vztahů. V roce 2001 u nás v rámci programu Socrates studovalo celkem 11 zahraničních studentů. Mírně narostl i počet mobility učitelů - 15 týdenních pobytů našich pedagogů na partnerských univerzitách v zemích EU představuje navýšení o 2/3 oproti roku 2000. Na tyto výměnné aktivity obdržela univerzita z MŠMT 1 473 tis. Kč a z EU 1 368 tis. Kč.

V činnosti pokračovalo Regionální informační a kontaktní centrum, které je součástí sítě kontaktních organizací NINET. Ta se snaží zpřístupnit výzkumným, vývojovým a podnikatelským subjektům v Pardubickém a Královéhradeckém kraji informace o projektech 5. Rámcového programu EU a umožnit jim aktivně do těchto projektů vstupovat. Činnost centra je financována ze státního rozpočtu v rámci projektu EUPRO a pro univerzitu představovala v roce 2001 finanční příspěvek 500 tis. Kč.

Jsou činnosti, které jsou zajišťovány jako nezbytně nutné pro chod vysoké školy. O nich jsem v převážné míře již hovořil – i když ani při jejich hodnocení nemohu zdaleka zachytit množství řešených problémů a objem práce v nich obsažených.

Je řada činností a aktivit, které je doprovázejí jako nezbytná součást a které také nelze všechny vyjmenovat. Dovolte mi, abych snad připomenul alespoň některé z nich, které vyjadřují vztah univerzity k okolnímu světu a které život a chod naší univerzity významným způsobem zpět ovlivňují. K těm nejvýznamnějším v loňském roce bezesporu patří návštěva prezidenta Václava Havla dne 11. dubna. V listopadu (8. 11.) se konalo na univerzitě zasedání Výboru pro vědu, školství, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmov-

ny Parlamentu ČR a týden před tím navštívil univerzitu ministr školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. Eduard Zeman (2. 11.). Z dalších významných jednání na akademické půdě jmenujme ještě návštěvu jeho náměstka PaedDr. Jaroslava Sourala (20. 6.), ministra dopravy a spojů ČR Ing. Jaromíra Schlinga. Jako rektor jsem přijal řadu poslanců a reprezentantů cizích států. Na univerzitě se také konalo jedno z prvních zasedání Rady Pardubického kraje (1. 2.). Samozřejmě jsem se mnohokrát setkal s Ing. Romanem Línkem, hejtnanem našeho kraje, a Ing. Jiřím Stříteským, primátorem města Pardubic. Kontakty s představiteli kraje a města jsou a byly tradičně velmi intenzivní. Zúčastňoval jsem se také řady jednání výborů a podvýborů Poslanecké sněmovny a senátu Parlamentu ČR, pokud se řešila problematika, která se nás dotýká.

Rád bych připomenul i takové akce jako slavnostní klavírní koncert k uctění Dne boje studentů za svobodu a demokracii dne 15. 11., dostih Univerzity Pardubice dne 26. 5., účast univerzity a fakult na veletrzích, např. Gaudeamus v Brně, Chemtec v Praze a Akadémia v Bratislavě, organizaci běhu Terryho Foxe 13. 10. a tradiční účast univerzity v programu Městského festivalu Pardubice. Ze studentských aktivit bych jmenoval alespoň Ples Univerzity Pardubice (16. 3.) a Majáles (4. – 5. 5). Pevnou součástí kulturního života města se staly výstavy v naší Galerii Univerzity Pardubice, vloni jich bylo šest. Významnou akademickou slavností byla inaugurace Fakulty humanitních studií (30. 10.), při které jsme představili i nové insignie fakulty, jejichž autorem je akademický sochař Jindřich Plotica.

Jsem rád, že se nadále zvyšuje informovanost o naší škole v různých médiích, například v tisku vyšlo více než 600 článků mapujících život a aktivity univerzity. Významné události jsou prezentová-

ny i v rozhlasových stanicích a na televizních kanálech, tradičně již ve Zpravodaji Univerzity Pardubice – univerzitním časopise, který vyšel vloni čtyřikrát.

Vážené dámy, vážení pánové, milé studentky, milí studenti,

provést výčet všeho, co se na naší univerzitě stalo za uplynulý rok, je téměř nemožné. Jak mnohotvárné jsou aktivity na jednotlivých univerzitních pracovištích, tak četné jsou i problémy, které je třeba řešit, abychom zajistili dobré podmínky pro to, k čemu je vysoká škola zejména zřízena – k šíření vzdělanosti a pěstování věd.

Na závěr mi dovoluji, abych poděkoval všem, kteří svou prací přispěli k tomu, že minulý rok byl v životě naší almae matris rokem bezesporu úspěšným. Je to zásluha mnoha lidí na různých místech uvnitř školy, ale i mimo ni. Každý z nás se denně setkává s mnohými, kteří škole věnují maximum své energie a času, ale bohužel i s těmi, kteří mají ve své práci dosud velké rezervy. Doufám, že se nám společně s vedením fakult bude dařit, abychom ty první lépe oceňovali a více podporovali, a ty druhé motivovali ke zvýšenému úsilí.

Přeji všem studentům a zaměstnancům Univerzity Pardubice pevné zdraví, pohodu v životě osobním a úspěchy v práci a při studiu. Naší vysoké škole, jejím fakultám a ústavům pak přeji další rozvoj a rozkvět.

prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc.
rektor Univerzity Pardubice

Akademický senát Univerzity Pardubice ustavil své komise a projednával důležité dokumenty univerzity

Dne 19. února 2002 se sešel akademický senát univerzity ke svému druhému zasedání. Ustavil své poradní komise:

Legislativní komisi ve složení - doc. Ing. Karel Handlřík, CSc. (předseda LK AS), PhDr. Jan Čapek, Ing. Jiří Pachmáň, Ing. Pavel Drdla, Ph.D., Ing. Renata Myšková;

a Ekonomickou komisi ve složení - Ing. Andrea Hyxová (předsedkyně EK AS), Ing. Jiří Kulhánek, Ph.D., doc. Ing. Radim Roudný, CSc., Ing. Andrea Koblížková, Bc. Petr Franc.

Na základě návrhu vedení univerzity senát schválil úpravu přílohy č. 3 Vnitřního mzdového předpisu, v němž se upravují mzdové tarify zaměstnancům univerzity a navyšují se ve všech skupinách pracovních činností v rozmezí od 10 do 14 % s platností od 1. března 2002. Schválená úprava byla následně zaregistrována MŠMT.

Akademický senát dále odsouhlasil změny v Pravidlech hospodaření univerzity. Původní Pravidla hospodaření Univerzity Pardubice byla MŠMT ČR zaregistrována dne 15. března 1999. Návrh na úpravu tohoto předpisu reagoval na změny obecných předpisů a zákonů. Po drobných úpravách a připomínkovém řízení byl i tento vnitřní předpis univerzity zaregistrován MŠMT.

Třetí zasedání akademického senátu 26. března se zabývalo rozpočtem univerzity na rok 2002. Projednávaný materiál k rozpočtu se skládal ze dvou částí: Pravidel konstrukce a struktury rozpočtu Univerzity Pardubice na r. 2002 a tabulkové části, která prezentuje vstupní tabulku rozpočtu na r. 2002, vlastní rozpočty samostatně hospodařících útvarů a rozpočet společných nákladů univerzity. Rozpočet byl sestaven v souladu s § 18 zákona č. 111/1998

Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, a vychází z metodiky obdobné jako v předešlých letech (pravidla a konstrukce rozpočtu se stabilizovala, nedošlo k zásadním změnám). Prorektor doc. Cakl doplnil úvodní informaci rektora univerzity prof. Ludwiga a seznámil přítomné s rozhodujícími příjmy a náklady rozpočtu, a to jak v neinvestiční, tak v investiční oblasti. Zdůraznil, že navrhovaný rozpočet byl několikrát projednáván s děkany fakult a následně v Ekonomické komisi senátu, která návrh rozpočtu podpořila a doporučila vedení UPa dvě změny, které byly do rozpočtu zapracovány. AS UPa schválil předložený návrh rozpočtu UPa na rok 2002 včetně Pravidel konstrukce a struktury rozpočtu univerzity s tím, že je třeba věnovat zvýšenou pozornost ekonomické situaci dvou nově zřízených ústavů (Ústavu zdravotnických studií a Ústavu informatiky) a také Fakultě humanitních studií.

Součástí třetího jednání senátu bylo navíc projednání a schválení podmínek pro přijetí ke studiu v celouniverzitních studijních programech Ošetřovatelství a Informační technologie pro akademický rok 2002-2003. Nově zvolení senátoři byli požádáni o předložení lustračního osvědčení rektorovi univerzity. Prorektor doc. Cakl informoval o jednání předsednictva Rady vysokých škol, jehož se zúčastnil dne 21. března 2002 jako zástupce Univerzity Pardubice. Stěžejním bodem programu bylo financování vědy a výzkumu na vysokých školách, dále vyhlášení nových výzkumných záměrů, výjezdy studentů do zahraničí v rámci programu Socrates apod. O činnosti Studentské komory RVŠ informoval student Bc. Jiří Krátěk, místopředseda SK RVŠ.

Návštěva místopředsedy vlády Slovenské republiky

Dne 12. února v podvečerních hodinách navštívil univerzitu místopředseda vlády Slovenské republiky pro lidská práva a práva menšin a regionální rozvoj Ing. Pál Csáky, absolvent Vysoké školy chemicko-technologické v Pardubicích v roce 1980. Rektor univerzity prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jej při krátkém setkání seznámil se současnou činností univerzity a při příležitosti jeho návštěvy udělil členovi Vlády SR Pamětní medaili Univerzity Pardubice.

(vw)

Jednání s náměstkem ministra školství mládeže a tělovýchovy ČR o rozvoji univerzity

u jednacího stolu zasedli proti představitelům UPa (zleva) Ing. Kopřiva, doc. Průša a Ing. Beneš z MŠMT

Ve středu 13. března se na půdě univerzity uskutečnilo jednání vedení univerzity se zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Jednání se účastnil za MŠMT náměstek ministra doc. Ing. Josef Průša, CSc., ředitel odboru vysokých škol Ing. Josef Beneš, CSc. a ředitel odboru financování vědy a vysokého školství Ing. Tomáš Kopřiva; za Univerzitu Pardubice její nejvyšší představitel – rektor prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc., dále prorektor pro vnitřní záležitosti doc. Ing. Jiří Cakl, CSc. a kvestor Ing. Milan Bukač.

V rámci pracovního setkání byly projednány zejména rozvojové záměry vysoké školy ve všech oblastech tvůrčích činností, jak jsou

každoročně upřesňovány v Dlouhodobém záměru rozvoje UPa, a to s výhledem až do roku 2006 a dále. Diskutovalo se o budování univerzitního kampusu v Polabinách a dalších možnostech rozvíjení univerzitního areálu v souvislosti s pěstováním nových disciplín a rozvojem společenskovedních oborů. Představitelé ministerstva se seznámili rovněž s areálem Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Průmyslové ulici, kde se bude vyučovat nový bakalářský program Ošetřovatelství.

(vw)

Vyhlášení Programu rozvojových aktivit a jeho priorit pro rok 2002

Program rozvojových aktivit Univerzity Pardubice byl zřízen jako podpůrný a motivační nástroj k rozšíření výzkumné a vědecké činnosti, mobility studentů a akademických pracovníků, mezinárodních styků univerzity v oblasti studijních programů a dalších tvůrčích činností v rámci projektů řešených na jednotlivých fakultách, vysokoškolských ústavech a pracovištích s celouniverzitní pedagogickou působností.

Program rozvojových aktivit Univerzity Pardubice (ve zkratce PRA) zahrnuje dva dílčí programy:

A) Program rozvoje vědecké činnosti (PRVČ),

B) Program rozvoje mezinárodních vztahů (PRMV).

Zdrojem PRA jsou finanční prostředky, které jsou dle aktuálních možností každoročně účelově vyčleňovány v rámci dotace ze státního rozpočtu pro Univerzitu Pardubice, případně finanční prostřed-

ky z dalších zdrojů. Tyto finanční prostředky tvoří samostatnou položku rozpočtu univerzity. O způsobu rozdělení finančních prostředků na jednotlivé dílčí programy rozhoduje rektor.

Finanční prostředky PRA jsou spravovány v jednotlivých dílčích programech Radou PRVČ a Radou PRMV, které jako své poradní orgány jmenuje rektor. Předsedou Rady PRVČ je prorektor pro vzdělávání a vědu doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc. a předsedou Rady PRMV je prorektor pro vnější vztahy a rozvoj doc. Ing. Jiří Málek, DrSc. Členy rad jsou příslušní proděkané jednotlivých fakult a další zástupci akademické obce jmenovaní rektorem. Rady mají lichý počet členů.

Na základě doporučení Rady PRVČ a Rady PRMV vyhlásil rektor pro rok 2002 priority PRA a termín pro podávání návrhů projektů.

Rektor Univerzity Pardubice vyhláší Program rozvojových aktivit

PRIORITY na rok 2002

Interní projekty rozvoje vědecké činnosti

Projekty mohou předkládat studenti prezenční formy doktorských studijních programů UPa a akademičtí pracovníci do 35 let s minimálním úvazkem 0,5 na UPa.

Podpora aktivní účasti na mezinárodních vědeckých konferencích v zahraničí

Projekty mohou předkládat akademičtí pracovníci do 35 let s minimálním úvazkem 0,5 na UPa. Podmínkou je doložená prezentace výsledků formou přednášky nebo posteru. Finanční prostředky budou poskytnuty maximálně do výše 70 % celkových nákladů.

Stipendia na podporu studia v zahraničí

Projekty mohou předkládat studenti prezenční formy studia na UPa, kteří jsou občany ČR. Finanční prostředky budou poskytnuty maximálně do výše 70 % celkových nákladů.

Příprava studijních programů nebo modulů v anglickém jazyce

Projekty mohou předkládat akademičtí pracovníci s minimálním úvazkem 0,5 na UPa. Upřednostněn bude zejména nákup cizojazyčné literatury obecně uznávané při výuce obdobných programů na zahraničních univerzitách.

Návrhy projektů Programu rozvoje vědecké činnosti (PRVČ: bod 1) a Programu rozvoje mezinárodních vztahů (PRMV: body 2 - 4) budou podávány na předepsaných tiskopisech předsedovi příslušné rady prostřednictvím děkanů fakult, ředitelů vysokoškolských ústavů a vedoucích pracovišť s celouniverzitní pedagogickou působností nejpozději do

31. ledna 2002

Udělení projektu a náležitosti s tím související se řídí Směrnicí č. 16/2001 „Program rozvojových aktivit Univerzity Pardubice“. Předkladatelé uvedou finanční podpory na řešení navrhovaného projektu předpokládané z jiných zdrojů.

prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc., v.r.
rektor

Předložené návrhy projektů posoudila podle vyhlášených priorit Rada PRVC a Rada PRMV dne 7. února 2002 a na základě jejich doporučení rozhodl rektor univerzity o přidělení účelových finančních prostředků takto:

Projekty Programu rozvoje vědecké činnosti na rok 2002 [interní vědecké granty]

Číslo	Řešitel	Pracoviště	Název	Přidělené finance
DOPRAVNÍ FAKULTA JANA PERNERA				
1/02	Ing. Michal Musil	katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě	Optimalizace struktury neuronových sítí aplikovaných v reálných technických prostředích.	50 000 Kč
2/02	Ing. Rudolf Kampf	katedra dopravního managementu, marketingu a logistiky	Analýza výkonnosti a nákladovosti v silniční, železniční a kombinované přepravě volně ložených práškových hmot v České republice.	35 000 Kč
3/02	Ing. Eva Schmidová	katedra dopravních prostředků	Studium stability strukturně - heterogenních svarových spojů v souvislosti s údržbou a provozem součástí kolejového svršku.	50 000 Kč
4/02	Ing. Marie Sejkorová	katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky v dopravě	Aplikace FTIR spektrometrie v tribotechnické diagnostice motorových olejů.	38 000 Kč
5/02	Ing. Radovan Doleček	katedra elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací techniky v dopravě	Optimalizace energetické náročnosti jízdy vlaku.	42 000 Kč
6/02	Ing. Judita Kujalová	katedra technologie a řízení dopravy	Využití náhradní dopravy v krizových situacích a provizorní obnova mostních objektů.	26 000 Kč
7/02	Ing. Petr Vaněk	katedra technologie a řízení dopravy	Tvorba modelu dálkové veřejné osobní dopravy na území České republiky.	38 000 Kč
8/02	Ing. Martin Hájek	katedra elektrotechniky, elektroniky a zabezpečovací techniky v dopravě	Budování výzkumného pracoviště pro digitální zpracování signálů.	46 500 Kč
Celkem DFJP (8 projektů)				325 500 Kč
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ				
9/02	Ing. Robert Baťa	ústav veřejné správy	Projektově orientovaná výuka.	40 000 Kč
10/02	Ing. Liběna Tetřevová, Ph.D.	ústav ekonomie	Strategická finanční restrukturalizace podniku a transformační marketing.	40 000 Kč
11/02	Ing. Jan Panuš	ústav systémového inženýrství a informatiky	Konkurenceschopnost a stabilizace českého bankovníctví před vstupem do Evropské unie.	50 000 Kč
12/02	Ing. Jitka Komárková, Ph.D.	ústav systémového inženýrství a informatiky	Informační portál - sdílení informací a komunikace v uzavřené pracovní skupině.	77 000 Kč
13/02	RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D.	ústav veřejné správy a práva	Turistické využití venkovského prostoru (řešení na území funkčního regionu Železných hor).	16 000 Kč
Celkem FES (5 projektů)				223 000 Kč
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ				
14/02	Mgr. Irena Libřická	katedra cizích jazyků	Příprava semináře Problematika odborného překladu v současné praxi.	17 000 Kč
15/02	Mgr. Ilona Moravcová	katedra věd o výchově	Poznávání osobností soudobé vědy.	59 000 Kč
16/02	Mgr. Silvie Knihařová	katedra cizích jazyků	Sestavení autentických cizojazyčných textových materiálů doplňujících učebnici New International Business English.	14 500 Kč
17/02	ThDr. Roman Paďouk	katedra religionistiky a filosofie	Cyklus přednášek na téma "Religionistika a filosofie dnes".	11 000 Kč
18/02	Mgr. Olga Zderadičová	katedra anglistiky a amerikanistiky	Otázka identity v době globalizace.	35 000 Kč
19/02	Mgr. Petra Remešová	katedra anglistiky a amerikanistiky	Příprava skript pro studenty jednosemestrálního kurzu Úvod do studia jazyka (obor Učitelství anglického jazyka pro ZŠ).	10 000 Kč
20/02	Mgr. Helena Jaklová	katedra cizích jazyků	Hudební tematika a motivy v díle W. H. Wackenrodera a E. T. A. Hoffmanna.	44 000 Kč
Celkem FHS (7 projektů)				190 500 Kč

FAKULTA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ				
21/02	Ing. Jiří Hanusek, Ph.D.	katedra organické chemie	Syntéza a studium cyklických reakcí subst. fenyl (2-thiokarbamoylfenyl)karbamátů.	35 000 Kč
22/02	Ing. Pavla Pustková	Společná laboratoř chemie pevných látek	Studium objemové a entalpie strukturní relaxace chalkogenidových nekystalických materiálů.	40 000 Kč
23/02	Ing. Jiří Vágenknecht, Ph.D.	katedra teorie a technologie výbušin	Zavedení nové metody měření detonační rychlosti.	27 000 Kč
24/02	Ing. Lenka Branská, Ph.D.	katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu	Transformace systému řízení kvality v chemickém podniku.	20 000 Kč
25/02	Ing. Petra Nevečeřalová	ústav polymerních materiálů	Příprava biodegradabilních sekvestračních prostředků na bázi roubovaných oligo až polysacharidů.	35 000 Kč
26/02	Ing. Alena Komersová	katedra fyzikální chemie	Kinetika a mechanismus inhibice enzymatické hydrolyzy acetyl(thio)cholinu fenyl-2-methylkarbazátem a jeho deriváty.	47 000 Kč
27/02	Ing. Miloslav Pouzar	ústav ochrany životního prostředí	Nové metody ultrastopové analýzy vybraných prvků v moči metodou atomové absorpční spektrometrie s elektrotermickou atomizací a zeemanovskou korekcí pozadí.	40 000 Kč
28/02	Ing. Josef Vaněrka	katedra technologie organických látek	Syntéza nových fluorescenčních barviv pro studium vlastností biomembrán.	50 000 Kč
29/02	Ing. Jiří Schwarz	katedra obecné a anorganické chemie	Příprava a vlastnosti modifikovaných olovnato-fosfátových skel.	40 000 Kč
30/02	Ing. Dana Ansorgová	katedra analytické chemie	Analýza barviv a meziproductů s využitím technik HPLC a HPLC/MS.	50 000 Kč
31/02	Mgr. Marcela Slováková	katedra biologických a biochemických věd	Příprava magnetických bioafinitních a enzymových reaktorů a jejich využití pro izolaci a modifikaci imunoglobulinu IgG.	57 000 Kč
32/02	Ing. Milan Erben	katedra obecné a anorganické chemie	Spektrální vlastnosti katalyticky aktivních metalocenů typu CpMX ₃ .	30 000 Kč
33/02	Ing. Hana Jiránková, Dr.	katedra chemického inženýrství	Cross-flow mikrofiltrace s aditivou v nástřikovém proudu.	25 000 Kč
34/02	Ing. Martina Kohoutová, Ph.D.	katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu	Vytváření hodnoty pro zákazníky jako základ moderního managementu podniků chemického průmyslu.	24 000 Kč
Celkem FChT (14 projektů)				520 000 Kč
Celkem Univerzita Pardubice (34 projektů)				1 259 000 Kč

Projekty Programu rozvoje mezinárodních vztahů na rok 2002

Číslo	Předkladatel	Název	Přidělené finance
DOPRAVNÍ FAKULTA JANA PERNERA			
MV 10/02	L. Beneš	Příprava materiálů pro výuku Mechanická/strojírenská technologie	19 000 Kč
Celkem DFJP (1 projekt)			19 000 Kč
FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ			
MV 11/02	I. Obršálková	Příprava přednášek studijních programů FES v anglickém jazyce	81 000 Kč
Celkem FES (1 projekt)			81 000 Kč
FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ			
MV 12/02	A. Koblížková	Zavedení kurzu managementu lidských zdrojů v angličtině	36 000 Kč
MV 13/02	J. Krupičková	Stipendium na podporu studia ve Švédsku	50 000 Kč
Celkem FHS (2 projekty)			86 000 Kč
FAKULTA CHEMICKO-TECHNOLOGICKÁ			
MV 1/02	P. Pospíšil	Studijní pobyt na Loughborough University (SOCRATES)	30 000 Kč

MV 2/02	J. Hanusek	Symposium on Heterocyclic Chemistry	8 000 Kč
MV 3/02	T. Lébl	XXth Conference on Organometallic Chemistry	15 000 Kč
MV 4/02	L. Kolářová	20th Meeting on Mass Spectrometry	12 000 Kč
MV 5/02	M. Holčapek	Symposium on Liquid Phase Separations ..	22 000 Kč
MV 6/02	V. Staněk	Symposium on Capillary Electroseparation Techniques	20 000 Kč
MV 7/02	V. Mužáková	Congres of Clinical Chemistry and Laboratory Medicine	46 000 Kč
MV 8/02	L. Otáhalová	Studijní pobyt na School of Printing and Publishing, Londýn	51 000 Kč
MV 9/02	P. Kotzian	Studijní pobyt na Univerzitě ve Štýrském Hradci, Rakousko	10 000 Kč
Celkem FChT (9 projektů)			214 000 Kč
Univerzita Pardubice celkem (13 projektů)			400 000 Kč

Finanční prostředky jsou přiděleny na příslušný kalendářní rok jednotlivým řešitelům projektů a jsou určeny pouze na neinvestiční výdaje pro podporu řešení projektu. Nemohou být použity na úhradu mzdových nároků či jiných finančních odměn osobního charakteru. Z finančních prostředků mohou být vyplacena stipendia pro zajištění mobility studentů v souladu s ustanovením článku 2 Stipendijního řádu Univerzity Pardubice. Čerpání finančních prostředků musí být ukončeno nejpozději do 30. listopadu příslušného kalendářního roku.

Řešitel projektu je povinen s přidělenými finančními prostředky nakládat efektivně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Zodpovídá za jejich řádné čerpání a hospodárné využívání a je povinen dodržet účel a další podmínky stanovené v této směrnici. Do konce daného kalendářního roku odevzdá písemnou zprávu předsedovi rady, která projekt doporučila, a to prostřednictvím děkana fakulty, ředitele vysokoškolského ústavu nebo vedoucího pracoviště s celouniverzitní pedagogickou působností. Ve zprávě musí být shrnuty dosažené výsledky řešeného projektu a uveden přehled čerpání poskytnutých finančních prostředků včetně přiložených kopií účetních dokladů.

(vw-pv-zk)

Seminář interní grantové soutěže Vyhodnocení projektů řešených v roce 2001

Odborný seminář interní grantové soutěže Univerzity Pardubice za rok 2001, při němž řešitelé prezentují výsledky dosažené při řešení přijatých projektů, se uskutečnil ve středu 3. dubna 2002 od 9 hodin v kongresovém sále rektorátu. Srdečně byli zváni všichni studenti, pedagogičtí a vědečtí pracovníci. Za Fakultu chemicko-technologickou se semináře zúčastnil proděkan doc. Ing. Ladislav Tichý, CSc., za Dopravní fakultu Jana Pernera proděkan doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc. a doc. Ing. Josef Volek, CSc., za Fakultu ekonomicko-správní proděkan doc. Ing. Ilona Obršálová, CSc. Celý seminář řídil prorektor pro vzdělávání a vědu doc. Ing. Ja-

rosлав Janda, CSc. a zúčastnil se jej i prorektor doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.

Do soutěže se v roce 2001 přihlásilo 73 zájemců ze všech čtyř fakult Univerzity Pardubice a 42 z nich bylo vybráno k řešení projektů a byly na ně přiděleny finanční prostředky v celkové výši 1 250 tis. Kč.

Jelikož z časového hlediska nebylo možné vyslechnout prezentace všech řešitelů, bylo celé dopolední klání tříkolové. Do prvního kola vybral prorektor doc. Janda z každé fakulty dva řešitele:

účastníci semináře interní grantové soutěže za rok 2001, který se konal 3. dubna v kongresovém sále rektorátu

1. Ing. Daniel HONC – FChT (KŘPVT) – prezentoval prof. Taufer,
2. Ing. Libor Beneš, Dr. – DFJP (KDP),
3. Mgr. Tomáš Bubík – FHS (KRF),
4. Ing. Hana Janáková – FES (ÚSII),
5. Ing. Marcela Pejchalová – FChT (KBBV),
6. Ing. Michal Musil – DFJP (KPSDM),
7. Mgr. Ilona Moravcová – FHS (KVV),
8. Ing. Liběna Teplá – FES (KOVE).

Ve druhém kole byl vylosován namátkově jeden řešitel - los padl na **Mgr. Šárku Bubíkovou – FHS (KAA)**. Ve třetím kole se mohli prezentovat s výsledky své vědecké práce další řešitelé, nikdo však tuto dobrovolnou část nevyužil. Celkem tedy účastníci semináře vyslechli přibližně patnáctiminutové prezentace a zhodnocení devíti projektů. Po každém vystoupení následovaly dotazy na přednášejícího a krátká diskuse. Na závěr semináře pan prorektor doc. Janda poděkoval všem za účast jak na semináři, tak v interní grantové soutěži a požádal o odezvy a připomínky k celé akci, které je možno zaslat na jeho e-mailovou adresu: prorektor@upce.cz.

(pv)

seminář řídil prorektor pro vzdělávání a vědu doc. Janda (zleva proděkan DFJP doc. Melichar a doc. Volek)

Předběžný počet přihlášených uchazečů pro akademický rok 2002/2003

1. ročník akad. rok 01/02	DFJP	FES	FHS	FChT	IT	UPa celkem
PŘIHLÁŠENÍ pro ak. rok 2002/2003	1114	1729	1143	1109	112	5207
přihlášený pro ak rok 2001/2002	1052	1993	1371	1552	93	6061
přijatí	628	631	326	911	60	2556
zapsaní	447	364	275	380	56	1522
nově přijatí 01/02 (MŠMT)	341	295	225	293	34	1188
nově přijatí 00/01 (MŠMT)	260	256	142	239	0	897
nově přijatí 99/00	393	271	133	298	0	1095
nově přijatí 98/99	270	224	82	279	0	855
nově přijatí 97/98	238	184	101	282	0	805

stav k 15. 4. 2002

vw-pv

Návštěva Komise pro výchovu a vzdělání Rady města Pardubic na Univerzitě Pardubice

Ve středu dne 13. února 2001 se konala pravidelná schůze Komise pro výchovu a vzdělání Rady města Pardubic, tentokrát v zasedací místnosti v univerzitní aule. Tato jedenáctičlenná komise je poradním orgánem Rady města Pardubic. Jejím předsedou je doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc., pedagog FChT Univerzity Pardubice a člen Zastupitelstva města Pardubic, místopředsedou RNDr. Josef Kubát, ředitel Gymnázia Pardubice a člen Rady města Pardubic. V této komisi jsou ještě 4 další členové Zastupitelstva města Pardubic – doc. Simeon Karamazov, CSc. a PaedDr. Hana Tomanová, pedagogové Univerzity Pardubice, Anna Kučerová, učitelka ZŠ Závodu míru a Ing. Zdeněk Mareš.

V úvodu schůze přivítal členy komise na půdě Univerzity Pardubice její prorektor doc. Ing. Jaroslav Janda, CSc., který je ve stručnosti seznámil s vývojem univerzity v posledních letech, současnou strukturou univerzity, nabízenými studijními programy a též podal informaci o rozvojových záměrech univerzity do nejbližších let. Členové komise obdrželi též informační materiály univerzity. V krátké diskusi pak prorektor doc. Janda zodpověděl některé dotazy členů komise.

Členové komise si pak prohlédli prostory a učebny univerzitní auly a navštívili Univerzitní knihovnu, kde jim byly podány zasvěcené informace o knihovně a jejích službách nejen pro studenty univerzity, ale též pro učitele pardubických škol a ostatní občany. Jejich průvodcem po knihovně byla Mgr. Iva Prochásková, vedoucí Univerzitní knihovny, která je informovala též o dalších záměrech rozvoje knihovny. Členové komise se pochvalně vyjádřili jak k vybavení knihovny, tak k poskytovaným službám a v diskusi konstatovali žádoucí podporu města i této knihovně, která je veřejně přístupná všem občanům města Pardubic.

Na svém dalším jednání se pak komise věnovala zpracování výroční zprávy o své činnosti v roce 2001, analýze přehledu dotací z Fondu volného času v roce 2001 a zabývala se též naplněností pardubických mateřských a základních škol a demografickými trendy tak, jak se budou projevat v naplněnosti pardubických škol v budoucích letech.

*doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc.
předseda komise města
Katedra obecné a anorganické chemie FChT*

Prezentace japonského velvyslanectví

nahore: první tajemník (First Secretary) japonské ambasády Susumu Kuwahara prezentuje studentům UPa Japonsko, japonskou techniku, vzájemnou spolupráci Japonska a ČR a nabídku stipendií japonské vlády
vlevo: pan Susumu Kuwahara dokázal svým projevem studenty zaujmout i pobavit

Dne 3. dubna Univerzitu Pardubice navštívili první tajemník japonského velvyslance v ČR pan Susumu Kuwahara a zástupci Matsushita Communication Industrial Czech, aby studentům představili Japonsko, jeho současnou ekonomickou situaci, vzájemnou spolupráci ČR a Japonska, sdělili základní informace o japonských firmách působících v ČR, informovali je o stipendiích udělovaných japonskou vládou na studium v Japonsku a také prezentovali nedávno otevřený závod firmy Matsushita v Pardubicích.

Více než 40 studentů, kteří se sešli v učebně A3, zaujal, pro nás trochu svérázný a neobvyklý, projev pana Kuwahary v anglickém jazyce. Ing. Zdeňka Procházková, vedoucí personálního oddělení Matsushita Communication Industrial Czech, studentům přiblížila

prostředí v japonské firmě a její přístup k zaměstnancům ve srovnání s americkými firmami a zároveň některé i zklamala informací, že nový závod prozatím studentům brigády nenabízí a že se nyní soustředí především na nábor stálých zaměstnanců, zároveň však nevyloučila tuto možnost do budoucna.

Pan doc. Jiří Málek, prorektor pro vnější vztahy a rozvoj UPa, na závěr všem přítomným a zejména studentům za jejich hojnou účast poděkoval a vyjádřil naději ve větší budoucí spolupráci univerzity s japonskými univerzitami, a tím i ve více možnostech pro naše studenty strávit část jejich studia v Japonsku.

Zdeněk Zabilanský
Referát mezinárodních vztahů UPa

Ing. Karolína Kašparová (vpravo), odcházející z Referátu mezinárodních vztahů UPa na mateřskou dovolenou, a její nástupkyně Ing. Monika Vejchodová (vlevo)

Ing. Zdeňka Procházková, personální referentka firmy Matsushita Communication Industrial Czech v Pardubicích

fakulty a ústavy

fakulty a ústavy

fakulty a ústavy

fakulty a ústavy

fakulty a ústavy

Představujeme Vám proděkanky Fakulty ekonomicko-správní

Rektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. jmenoval s účinností od 1. ledna 2002 do čela Fakulty ekonomicko-správní doc. Ing. Jana Čapka, CSc., který jako své nejbližší spolupracovnice ve vedení fakulty jmenoval tři proděkanky:

doc. Ing. Ivanu Kraftovou, CSc.

– proděkanku pro vnitřní záležitosti a rozvoj,

PaedDr. Janu Kubanovou, CSc.

– proděkanku pro studijní záležitosti,

doc. Ing. Ilonu Obršálovou, CSc.

– proděkanku pro vědeckovýzkumnou činnost a vnější vztahy.

Dovolujeme si čtenářům univerzitního zpravodaje proděkanky FES představit:

doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc.
proděkanka pro vnitřní záležitosti a rozvoj

Je absolventkou Vysoké školy ekonomické v Praze, kde také v roce 1992 obhájila disertační práci. Po krátkém působení v pozici středoškolské učitelky pracovala v resortu spojů – nejdříve ve funkci ekonomického náměstka závodu, později v resortním vzdělávacím institutu. Na počátku 90. let se věnovala ekonomickému poradenství, v rámci něhož byla spoluprovozovatelkou soukromé školy maturitních a specializačních studií, akreditované MŠMT ČR.

Od roku 1997 začala působit na Fakultě ekonomicko-správní Univerzity Pardubice, kde přednáší zejména účetnictví a finanční řízení. Byla a je řešitelkou grantů z domácích grantových agentur, podílí se na řešení výzkumného záměru fakulty. Je autorkou více než stovky odborných článků v recenzovaných časopisech a sbornících mezinárodních konferencí. Habilitována byla docentkou v oboru odvětvová ekonomika a management na PF VUT Brno v roce 2001.

V letech 1999-2001 zastávala funkci proděkanky pro vědu a rozvoj, počátkem roku 2002 byla jmenována do funkce proděkanky pro vnitřní záležitosti a rozvoj Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.

Otázka:

V posledních letech jste na fakultě působila jako proděkanka pro vědu a rozvoj, nyní se staráte o vnitřní záležitosti a rozvoj fakulty. V čem myslíte, že se Vaše proděkanská práce změní a v čem vidíte její smysl a cíl?

Otázka směřující k určení smyslu a cílů – práce, života – evokuje hlubší filosofické úvahy, ve své odpovědi bych však zůstala v konkrétnější rovině.

Fakulta prošla v nedávné době významnou vnitřní restrukturalizací, která však není zcela dokončena, a právě v kontextu s předpokládaným rozvojem studijních oborů a programů je třeba řešit otázky, které souvisejí s vnitřními záležitostmi fakulty. Významným aspektem mé práce bude zajišťovat podmínky pro využívání rozvojového potenciálu FES, a to jak v oblasti pedagogické a vědeckovýzkumné, tak i při spolupráci s praxí a při rozvoji dalších aktivit, které umocňují poslání fakulty v našem regionu. Při dynamizaci rozvoje fakulty považuji za nesmírně významnou příznivou pracovní atmosféru, která posiluje sounáležitost jednotlivých pracovníků s fakultou, v níž se dokáží v potřebné míře ztotožnit s jejími cíli a kdy se v přátelském ovzduší konstruktivní náročnosti dosahuje konsensu, umožňujícího rozvoj fakulty uskutečňovat.

Věřím, že čtenáři Zpravodaje budou moci vývoj FES sledovat a sami si budou utvářet názor na to, zda - a jak dynamicky - se druhá nejstarší fakulta univerzity bude v nastávajících třech letech rozvíjet.

PaedDr. Jana Kubanová, CSc.
proděkanka pro studijní záležitosti

Narozena 21. 3. 1958 v Toužimi okr. Karlovy Vary; V roce 1982 absolvovala vysokoškolské studium na Univerzitě Karlově v Praze, 1982 - získala doktorát pedagogických věd PaedDr., 1993 - obhájila kandidátskou disertační práci a získala titul CSc., 1982-92 - působila jako středoškolská profesorka SZeŠ v Chrudimi, 1992-93 - VŠCHT v Pardubicích,

1994 - dosud - Univerzita Pardubice (katedra, nyní ústav matematiky).

Za 10 let působení na univerzitě vyučovala matematiku na třech fakultách, matematiku I a II na FChT a DFJP, matematiku III, teorii pravděpodobností a matematickou statistiku na DFJP, aplikovanou matematiku doktorského studia DFJP a ekonometrii a matematické metody v ekonomii na FES. Je spoluřešitelkou 4 grantů GA ČR, 1 FRVŠ a řešitelkou 2 grantů FRVŠ, autorkou 35 vystoupení na mezinárodních konferencích s následnou publikací příspěvků ve sbornících konferencí, 13 článků ve sbornících vědeckých prací a v časopisech, 5 skript a učebních textů, 28 citací v zahraničních i domácích člancích.

Otázka:

Studenti jsou to nejdůležitější, co fakulta má a proč vlastně existuje. Mění se studentská obec, fakulta, její pedagogové a třeba i organizace studia? Kam byste si představovala, aby se ubírali?

Současný systém umožňuje stále širšímu okruhu absolventů středních škol zařazení do vysokoškolského studia, a to především do bakalářských programů. Fakulta ekonomicko-správní nabízí v současné době dva bakalářské a dva magisterské studijní programy, a to Hospodářská politika a správa a Systémové inženýrství a informatika. Perspektivně se uvažuje o dalším rozšíření nabídky oborů v bakalářských programech, zvažuje se i možnost studia některého oboru v anglickém jazyce.

V čem se liší studenti současní od studentů, kteří univerzitu navštěvovali před deseti lety? Určitě se rozšířilo spektrum středních škol, ze kterých k nám studenti přicházejí. S tím také souvisí větší rozdíly v úrovni jejich znalostí, což klade vyšší nároky na pedagogy, především v prvním ročníku. Mám také dojem, že dnešní studenti jsou daleko sebevědomější, cílevědomější, jsou podstatně zkušenější a samostatnější. Pozitivně bych hodnotila neustále narůstající zájem našich studentů o studium na zahraničních vysokých školách a jejich snahu o přenášení získaných zkušeností a vědomostí do našich podmínek. Rovněž bych ráda podpořila zapojení nadprůměrných studentů do výzkumné a vědecké práce na jednotlivých ústavech, i když je s tím spojen problém v odměňování takovéto práce mimo okruh studijních povinností.

A co by mělo být naším cílem? Především vychovávat studenty schopné uplatnit se v praxi. To znamená studenty, kteří budou vybaveni kromě znalostí problematiky veřejné správy a ekonomie také znalostmi jazykovými, znalostmi v oboru informatiky a v neposlední řadě dobrými znalostmi v teoretických disciplínách matematického charakteru. Je známo, že právě takto vybavení mladí lidé díky svým schopnostem získaným studiem nalézají po absolutoriu bez problémů práci, dobře se uplatňují i ve vysokých funkcích a jsou velmi lukrativně odměňováni.

doc. Ing. Ilona Obršálová, CSc. proděkanka pro vědeckovýzkumnou činnost a vnější vztahy

Po absolutoriu VŠCHT v Praze v roce 1967 (obor ekonomika a řízení chemického a potravinářského průmyslu) pracovala dva roky v Severočeských chemických závodech jako referentka odborného vzdělávání. Na VŠCHT Pardubice působila nejprve jako výzkumná pracovníce na katedře ekonomiky chemického průmyslu, později na katedře prostředí chemického průmyslu (ústav ochrany ŽP) jako odborná asistentka. V současné době pracuje na Ústavu veřejné správy a práva. Vedla semináře, cvičení a přednášela předměty ekonomika a řízení chemického průmyslu, ekonomika práce, pracovní prostředí, řízení výroby, environmentální ekonomika a management, životní prostředí aj. Kandidátskou disertační práci

v oboru odvětvová a průřezová ekonomika obhájila na VŠCHT Praha na téma „Problematika stanovení norem obsluh v chemických aparaturních výrobcích“, habilitovala se na TU VŠB FMMI Ostrava v oboru řízení průmyslových systémů s prací „Stanovení škod na životním prostředí způsobených průmyslovou činností“. Ve výzkumu se orientuje na oblast environmentální ekonomiky a managementu. Spolupracuje s Internationales Hochschulinstitut Zittau (přednášky, skripta). Absolvovala krátkodobé stáže na univerzitách v Německu, Polsku, Maďarsku, Španělsku, Portugalsku aj. a tříměsíční pobyt v Indii v rámci programu Industrial Pollution Control and Environmental Management. Je autorkou 75 příspěvků v odborných a vědeckých časopisech a vystoupení na konferencích doma i v zahraničí, autorkou a spoluautorkou 12 skript a spoluautorkou 2 monografií.

Otázka:

Máte na starosti další dvě velmi důležité oblasti života fakulty - vědu a výzkum, které jsou nedílnou součástí tvůrčí činnosti pedagogů působících na fakultě, a vnější vztahy, bez nichž by zejména Vaše fakulta ekonomicko-správního zaměření jen stěží plnila své poslání. Jaké jsou Vaše priority ve funkci proděkanky?

Pro zvýšení prestiže fakulty je důležitá prezentace výsledků, kterých ve výzkumu dosahujeme. Považuji za jednu z nejdůležitějších oblastí publikační činnost pracovníků fakulty v domácích a zahraničních časopisech a motivaci ke zkvalitnění této činnosti, což je úkol, na kterém nyní intenzivně pracujeme. Chceme rovněž rozšířit aktivity v oblasti vědy a výzkumu včetně zapojování do mezinárodních výzkumných týmů. Mezinárodní aktivity a mobility studentů a učitelů byly na naší fakultě vždy podporovány a úspěch jejich pokračování bude do značné míry ovlivněn také tím, co můžeme zahraničním partnerům nabídnout my. Proto je také mojí prioritou příprava programů výuky v angličtině (případně němčině) a podpora rozvíjení znalostí cizích jazyků. Určitě není frází, že výsledky mojí práce se neobejdou bez dobré týmové spolupráce všech, a proto podpora dobrých mezilidských vztahů jako součásti životního prostředí bude na předních místech v žebříčku priorit.

za redakci připravila V. Wágnerová

Den otevřených dveří pro zájemce o studium nového bakalářského programu Ošetřovatelství

Ve středu 20. března se konal letos poslední den otevřených dveří pro uchazeče o studium na Univerzitě Pardubice, a to na nově zřízeném Ústavu zdravotnických studií. Zájemci o nový bakalářský studijní program Ošetřovatelství, který byl akreditován v lednu, mohli od 15 nebo od 16 hodin získat veškeré potřebné informace o studiu pro akademický rok 2002/2003. Nový bakalářský studijní program Ošetřovatelství obsahuje dva studijní obory – Všeobecná sestra a Porodní asistentka, oba jsou koncipované pro prezenční formu studia. Den otevřených dveří se konal v sídle Ústavu zdravotnických studií univerzity v Průmyslové ulici 395, kde sídlí

rovněž Střední zdravotnická škola a Vyšší zdravotnická škola Pardubice, s nimiž byl zmíněný studijní program připraven.

Studijní program a organizaci studia a přijímacího řízení představili uchazečům prorektor univerzity doc. Ing. Jiří Cakl, CSc., ředitel Ústavu zdravotnických studií prof. MUDr. Arnošt Pellant, DrSc., ředitelka Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Pardubicích Mgr. Miloslava Plšková a Mgr. Jana Škvrňáková. Uchazeči o nové vysokoškolské studium si poté mohli prohlédnout i speciální učebny v areálu, kde by mohli od nového akademického roku jako první studenti studovat vysokoškolský bakalářský program tohoto typu v Pardubicích.

(vw)

areál Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy Pardubice a sídlo Ústavu zdravotnických studií UPa v Průmyslové ulici

(zleva) prof. Pellant, Mgr. Plšková, Mgr. Škvrňáková informují uchazeče o studium v programu Ošetřovatelství

stovka zájemců o studium oboru Porodní asistentka či Všeobecná sestra si při dni otevřených dveří dne 20. března mohla prohlédnout i specializované učebny v areálu v Průmyslové ulici

Modernizace pracoviště rentgenové difrakční analýzy na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice

Ve čtvrtek 28. února byl za přítomnosti děkana FChT doc. Ing. Petra Mikuláška, CSc. zahájen provoz na nově modernizovaném pracovišti rentgenové difrakční analýzy na FChT. Nové zařízení pro rentgenovou difrakční analýzu zakoupené od firmy Bruker patří mezi špičkové přístroje a jeho pořizovací hodnota činila 3,8 mil. Kč.

Rentgenová difrakční analýza patří mezi základní metody charakterizace anorganických materiálů. Na Katedře obecné a anorganické chemie FChT již od konce padesátých let existuje pracoviště rentgenové difrakční analýzy, které bylo nejdříve vybaveno přístrojem Mikrometa (výrobce n.p. Chirana), v šedesátých a sedmdesátých letech potom sovětským přístrojem s difraktometrem URS 50 IM (Burevestnik, Petrohrad) a od roku 1981 do roku 2001 rentgenovým difraktometrem HZG 4B (Freiberger Präzisionsmechanik, NDR).

Laboratoř rentgenové difrakční analýzy je intenzivně využívána pro výukové laboratoře studentů magisterského studia v oborech materiálového inženýrství, anorganické technologie a fyzikální chemie, tedy všech, které ve svých osnovách mají zahrnuty metody charakterizace pevných látek. Toto pracoviště již od šedesátých let pracuje jako servisní laboratoř a slouží též ostatním katedrám, které se ve svých výzkumech zabývají pevnými látkami. Jedná se zejména o katedru anorganické technologie (anorganické pigmenty), katedru fyzikální chemie (katalyzátory pro heterogenní katalýzu), katedru fyziky (polovodivé materiály) a v neposlední řadě vlastní katedru

obecné a anorganické chemie (interkalační sloučeniny, úzkopásové vrstevnaté polovodiče, anorganické práškové materiály aj.).

Zakladatelem tohoto pracoviště byl prof. Ing. Jaromír Horák, DrSc. V šedesátých a sedmdesátých letech za provoz pracoviště zodpovídal doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc. Od roku 1982 pak byla péče o celoškolský servis rentgenové difrakční analýzy svěřena doc. Ing. Ludvíku Benešovi, CSc., pracovníku Společné laboratoře chemie pevných látek AV ČR a Univerzity Pardubice, který na servisu rentgenové difrakční analýzy pracuje od r. 1982. Zařízení pro rentgenovou difrakční analýzu je intenzivně využíváno a každoročně se na něm provede 800 - 1000 měření.

Nový rentgenový difraktometr BRUKER D8 ADVANCE je vybaven vertikálním Θ - Θ goniometrem, jehož předností je horizontální uložení vzorku a sekundární monochromátor, který umožňuje měřit bez problémů látky s vysokou fluorescencí rentgenového záření. Kromě standardního rotačního nosiče vzorku je přístroj vybaven i automatickým měničem devíti vzorků. K přístroji byla zakoupena i vysokoteplotní komůrka. Nesmírně důležitou součástí zařízení je databáze práškových difrakčních dat PDF2, čítající cca 135 000 standardů, z toho 114 000 anorganických látek.

Nový přístroj bude významným přínosem jak pro výuku studentů, tak pro vědeckou práci učitelů chemicko-technologické fakulty.

*doc. Ing. Ladislav Koudelka, DrSc.
Katedra obecné a anorganické chemie FChT*

Učitelé z Aristotelovy univerzity na Katedře analytické chemie FChT

V týdnu od 18. do 22. března 2002 navštívili Katedru analytické chemie Fakulty chemicko-technologické dva učitelé Aristotelovy univerzity v řecké Soluni. V průběhu návštěvy, uskutečněné v rámci programu SOCRATES, přednesli naši řečtí kolegové dvě přednášky o aktuálních tématech v oblasti analytické chemie. Dr. Georgios Theodoridis ve své přednášce „Molecular Recognition Mechanism in Sample Pretreatment and Bio-Analysis“ podal zasvěcený přehled o přípravě polymerních sorbentů s vtištěnými molekulami a možnostech jejich využití pro obohacení vzorků léčiv a škodlivin v životním prostředí před vlastní analýzou. Dr. Stella Girosi v příspěvku „Electrochemical Biosensors – a Promising Tool in Chemical Analysis“ promluvila o výsledcích, kterých dosáhli na Univerzitě v Soluni při aplikaci biosenzorů pro určení sekvence základních stavebních prvků biopolymerů. Přednášek se v hojném počtu zúčastnili učitelé, doktorandi a studenti 4. a 5. ročníků specializace Technická analytická chemie a další zájemci z praxe, kteří v následující diskusi projevíli o témata přednášek živý zájem.

Dr. Georgios Theodoridis při své přednášce na KACh FChT

Společný program Katedry analytické chemie FChT a Department of Analytical Chemistry, University of Thessaloniki vychází ze starších kontaktů mezi Prof. Voulgaropoulosem a prof. Vytrásem v oblasti alektoanalytické chemie a mezi Dr. Theodoridisem a prof. Janderou v oblasti analytických separací. Dr. Theodoridis na naší katedře strávil před sedmi lety šest měsíců, kdy se v rámci výzkumného projektu NATO zabýval charakterizací povrchově aktivních látek metodami vysokoúčinné kapalinové chromatografie. V rámci programu Socrates v současné době končí svůj šestiměsíční pobyt na katedře analytické chemie Anastasios Sakalis, který v rámci doktorské disertace pracuje na projektu charakterizace produktů elektrochemické degradace barviv chromatografickými technikami. Na recipročním pobytu na Aristotelově univerzitě je v současné době Ing. Martina Lasáková, studentka doktorského programu na Katedře analytické chemie FChT, která se v Soluni zabývá možnostmi přípravy a charakterizací nových sorbentů se vtištěnými molekulami. Spolupráce mezi univerzitami v Soluni a v Pardubicích v rámci programu SOCRATES bude pokračovat i v příštím akademickém roce.

prof. Ing. Pavel Jandera, DrSc., Katedra analytické chemie FChT

autor článku (vlevo) při jedné z prezentovaných přednášek řeckých hostů

Beseda se studenty a pedagogy francouzské vojenské akademie ENSIETA

prezident akademie Ensieta

kancléřka univerzity seznamuje hosty s činností univerzity

francouzští studenti

Katedra teorie a technologie výbušnin Fakulty chemicko-technologické přivítala v úterý 19. března asi 35 člennou delegaci studentů a pedagogů francouzské vysoké školy – vojenské akademie ENSIETA z Brestu (Ecole Nationale Supérieure d'Ingénieurs des Etudes et Techniques de l'Armement). V rámci návštěvy Pardubic se francouzští hosté podívali mimo jiné do závodu Explosia a kolem poledne zavítali na pracoviště katedry v Technologickém pavilonu v Doubravících. Po občerstvení, které zajistila menza, se skupinka hostů velice krátce seznámila s univerzitním kampusem a diskutovala se studenty a pedagogy univerzity. Kancléřka univerzity Ing. Wágnerová hosty v kongresovém sále rektorátu seznámila s charakteristickými aktivitami univerzity a v krátké diskusi za účasti proděkanů Fakulty chemicko-technologické doc. Tichého a Dopravní fakulty Jana Pernera doc. Melichara si obě strany vyměnily informace o vzdělávacím systému, hlavních směrech a podmínkách výzkumu a vývoje, o pěstované spolupráci s průmyslem, o zahraniční spolupráci a možnostech jejího rozšiřování atd. Jednalo se sice o krátké, ale zajímavé setkání a výměnu prvních informací, které by mohlo pokračovat konkrétní spoluprací pracovišť obou vysokých škol.

Měsíc absolventů on-line

V únoru se Dopravní fakulta Jana Pernera prezentovala ve druhém ročníku INTERNETovské konference projektu „Měsíc absolventů on-line“. Cílem projektu, který probíhal od 1. do 28. 2. 2002, je podpořit účastníky diskuse, kteří se rozhodují pro studium na vysoké škole. Konference se zúčastnilo celkem 23 vysokoškolských institucí z celé ČR, akci navštívilo 6.146 návštěvníků. Proděkan DFJP pro pedagogiku doc. Volek odpovídal on-line na dotazy návštěvníků dne 25. 2. 2002 v čase od 16,00 do 17,30 hod. Téma letošní konference „Funkční doprava - klíčový pilíř úspěšné ekonomiky“ bylo pro účastníky přitažlivé, o čemž svědčí počet a struktura dota-

zů. V celkovém statistickém hodnocení, kde kritériem byl počet položených a zodpovězených otázek, rychlost odpovědí, sledovanost od účastníků on-line i celková sledovanost, se fakulta umístila na 6. místě, z čehož lze usuzovat, že účastníci měli zájem o problematiku dopravy a byli během diskuse aktivní. Zájemci o záznam průběhu diskuse si mohou vyžádat elektronickou poštu adresu www.stranek. Ostatní fakulty univerzity, pokud mají zájem o účast na této akci příští rok, mne mohou kontaktovat.

doc. Ing. Josef Volek, CSc.
proděkan pro pedagogickou činnost DFJP

Univerzitní knihovna

Univerzitní knihovna

Univerzitní knihovna

Univerzitní knihovna

Knižní dar pro Univerzitní knihovnu

Spolupráce Univerzity Pardubice s významnými společnostmi v regionu se realizuje v různých oblastech, počínaje společnými vědeckými projekty přes cílené zakázky formou poskytování expertních, znaleckých, konzultačních a servisních služeb, při nichž je využíván jak intelektuální potenciál jednotlivých vědeckých pracovišť univerzity, tak jejich technické, laboratorní vybavení, po výchovu odborníků ve studijních programech a kurzech vycházejících z potřeb podnikové sféry.

S jinou a vítanou formou spolupráce přišla společnost Elektrárna Opatovice a. s., s jejíž pomocí byl obohacen knižní fond Univerzitní knihovny. Univerzita obdržela od zmíněné společnosti finanční dar v hodnotě 80 tisíc Kč, za nějž byly nakoupeny do Univerzitní knihovny odborné anglické knihy a učebnice - monografie s nejnově-

jšími poznatky z oborů, které jsou pěstovány na fakultách Univerzity Pardubice. Budou sloužit nejen studentům a pedagogům z univerzity, ale všem uživatelům univerzitní knihovny, tj. i čtenářům z řad veřejnosti zájmagícím se o odbornou literaturu.

Ve čtvrtek 21. února 2002 proběhlo ve 14 hodin v Univerzitní knihovně setkání zástupců univerzity se zástupci společnosti Elektrárna Opatovice a. s., při němž došlo k symbolickému předání čtyřicítce nakoupených knih univerzitě, spojené s jejich výstavkou. Zástupce společnosti Elektrárny Opatovice a. s. Ing. Jiří Hončík (vedoucí personálního útvaru) oficiálně předal knihy vedoucí Univerzitní knihovny Mgr. Ivě Procháskové a prorektorovi univerzity doc. Ing. Jaroslavu Jandovi, CSc.

(vv)

výstavka 44 zakoupených knih z finančního daru Elektrárny Opatovice a jejich oficiální předání univerzitě

hosté při prohlídce Univerzitní knihovny a při diskuzi s její vedoucí Mgr. Procháskovou

V rubrice Univerzitní knihovny Vám tentokrát nabízneme seznámení s dvěma zajímavými českými informačními zdroji a postřehy z projektu Univerzita třetího věku. Pokud Vás zajímá, jak knihovna pracovala v minulém roce, kolik čtenářů ji navštívilo, za co utrácela peníze a jaké nové informační zdroje pro Vás získala, přečtěte si Výroční zprávu za rok 2001 na adrese: <http://library.upce.cz/knihovna/informace/zprava01/default.htm>

Znáte databáze OVEL a TAM TAM?

V rešeršní studovně v naší univerzitní knihovně jsou na jednom z počítačů instalovány placené registrované verze databáze OVEL a TAM TAM.

OVEL (Obchodní věstník v elektronické podobě) obsahuje kompletní vydání Obchodního věstníku, doplněné fulltextovým vyhledavačem publikovaného dokumentu. Tištěný Obchodní věstník má povahu úředního listu. Publikuje informace o změnách v ob-

chodním rejstříku, o konkurzech, likvidacích podniků, účetních uzávěrkách, veřejných soutěžích, svoláních valných hromad a další informace, jejichž zveřejnění ukládají platné zákony České republiky. Obchodní věstník v elektronické podobě lze prohledávat na výskyt výrazů v celém textu záznamů nebo strukturovaně podle jednotlivých polí. Mezi tato pole patří např. obchodní jméno, sídlo firmy, IČO, předmět podnikání. Některé informace jsou zdarma. Vyzkoušejte na adrese: <http://www.ov.ihned.cz/>.

TAM TAM je databanka informační agentury Anopress, která shromažďuje a zpracovává plné texty novinových a časopiseckých článků, doslovné přepisy televizních a rozhlasových relací a vybrané knižní a jiné soubory encyklopedického nebo referenčního charakteru. Ve spolupráci s jednotlivými vydavateli vytváří agentura unikátní databanku plných textů českých tištěných i elektronických médií, doplněnou o další informační zdroje.

Nejvíce využívanou službou databanky TAM TAM je Mediální databáze, která umožňuje vyhledávání plných textů článků z celostátního tisku, regionálního tisku, vybraných časopisů a jiných, např. internetových zdrojů, které ten den vyšly, již v 8 hodin ráno. Vybrané televizní a rozhlasové relace jsou dostupné krátce po odvysílání. Je možno hledat též zpětně za posledních 14 dnů nebo v archivu.

Dále jsou v TAM TAM dostupné Vědomostní databáze, které zahrnují tituly Kronika lidstva, Kronika českých zemí, Kdo byl kdo, Světová chronologie 1892 - 1992, Kdo je kdo, Státy a jejich představitelé, Původ zeměpisných jmen, Kolekce 2500 map. Z databanky je možný též přístup do Digitální knihovny – Český parlament, kde je dostupná elektronická forma úplných textů parlamentních tisků (tj. návrhů zákonů včetně důvodových zpráv a usnesení), tiskopiseckých zpráv (tj. doslovných záznamů ze všech jednání a hlasování) a dalších parlamentárií od roku 1861 do současnosti. Některé ze služeb TAM TAM lze využívat i zdarma. Vyzkoušejte na adrese: <http://www.anopress.cz/>.

Ing. Eva Rubešová

Univerzita třetího věku má přes sto posluchačů

Každou předposlední středu v měsíci teď univerzitní aula i knihovna ožívají vědyctivými tvářemi lidí, kteří svůj studentský věk už zdánlivě dávno překročili. Přesto právě oni zaplní téměř celou posluchárnu A2 a se zaujetím naslouchají vybraným přednáškám lektorů z Fakulty humanitních studií Univerzity Pardubice a řada z nich se posléze účastní i závěrečné diskuse.

Je velmi potěšitelné, že nabídka nového vzdělávacího programu Univerzity třetího věku tak, jak ji připravila naše Univerzitní knihovna, oslovila více než sto zájemců. K dnešnímu datu má Univerzita třetího věku již 115 posluchačů, kteří se odmítají pasivně poddat svému stáří a volí aktivní přístup k životu i prostřednictvím této formy celoživotního vzdělávání.

Věk ani dosažené vzdělání jsme ve snaze otevřít brány studia co možná nejvíce zájemcům nijak neomezovali, takže výsledné spektrum je skutečně široké. Převažují středoškoláci, ale vysoké procento tvoří i vysokoškolsky vzdělaní senioři. Jejich průměrný věk se pohybuje kolem 66 let a je určitě úctyhodné, že řada z nich překročila již 80. rok svého života. Naším zatím nejstarším posluchačem je 84-letá „studentka“ z Pardubic.

Hlavním posláním Univerzity třetího věku je nepochybně rozšiřování a získávání nových poznatků v oborech, jimiž jsou v tomto semestru především historie, filosofie a náboženství. A právě vyni-

kající pedagogové z nově akreditované Fakulty humanitních studií mají velký podíl na kvalitě, úrovni a také oblíbě nového vzdělávacího cyklu, o níž svědčí četné kladné ohlasy po třech prvních lekcích.

Charismatická profesorka M. Lenderová byla za svou úvodní přednášku „Dítě a dětství v dějinách“ odměněna bouřlivým potleskem, přestože se v závěru mnoho posluchačů, především z řad mužů, kajícím přiznalo k tomu, že téma v nich původně vzbuzovalo značnou nedůvěru. Docent V. Veber s aktuálním tématem „Evropa a Češi“ ohromil svým rozhledem, širí záběru a nastiňováním zajímavých souvislostí. Docent I. Štampach zatím asi vůbec nejvíc posluchačů a jeho přednáška na téma „Současná česká religiozita“ vyvolala dlouhou a zajímavou diskusi. Do konce letního semestru jsou připravena další zajímavá témata, která snad posluchače osloví stejně jako ta předchozí.

Velmi nás těší, že můžeme vyjít vstříc těmto lidem, jejich zájmu a touze po vědění, ale také nás těší, že jim můžeme nabídnout příjemné prostředí, kde se mohou společně setkávat, posedět a popovídat. Nemělo by se zapomínat ani na to, že pomocí těchto vzdělávacích programů mohou senioři aktivně vyplnit svůj volný čas a v neposlední řadě mají možnost se seznámit se s novými lidmi a navázat nová přátelství, což může mít pro řadu z nich velký význam.

Bc. Hana Herbrychová

3. přednáška doc. Ivana O. Štampacha

frekvenci univerzity třetího věku v posluchárně A2 univerzitní auly

konference, semináře

konference, semináře

konference, semináře

konference, semináře

25 let Ekonomické fakulty v Banské Bystrici

K dobrému jménu Univerzity Pardubice přispívá, když se její pracovníci zúčastňují významných jednání na vysokých školách v rámci České republiky i v zahraničí. Jednou z posledních akcí, kterých se zúčastnili, byla mezinárodní vědecká konference, uspořádaná v Banské Bystrici ve dnech 7. - 8. února 2002 tamější Ekonomickou fakultou při příležitosti 25. výročí jejího založení. Za dané období se přeměnila strukturou studijních oborů a studijních programů v pracoviště, které pružně reaguje na vnitropolitické, ekonomické i společenské změny, jimiž prochází Slovenská republika.

Zmíněné konference se zúčastnila z Fakulty chemicko-technologické doc. Ing. Hana Lošťáková, CSc., široké zastoupení na ní vzhledem k jejímu zaměření měla Fakulta ekonomicko-správní. Na připojeném snímku tak zleva vidíme ještě Ing. Stanislavu Šimonovou, Ph.D., Ing. Jolanu Volejníkovou, Ph.D., Ing. Jitku Komárkovou, Ing. Romanu Provazníkovou, Ph.D. a jediného mužského zástupce PhDr. Miloše Charbuského, CSc. Navíc na něm chybí doc. Ing. Ivana Kraftová, CSc., která se na jednání konference také aktivně podílela, a to v sekci „Institucionální a ekonomické aspekty regionálního rozvoje v evropském kontextu“.

Je již zcela samozřejmé, že všichni zástupci naší univerzity měli připraveny referáty, které byly zařazeny k přednesení v jednotlivých sekcích. Kromě již uvedené nesly název: „Problémy a perspektivy rozvoje ekonomické teorie“, „Interkulturní komunikace v cizích jazycích“, „Poznatky věd o člověku jako faktor efektivnosti ekonomické praxe“, „Faktory zvyšování efektivnosti veřejného sektoru“, „Mezinárodní spolupráce v cestovním ruchu“, „Malé a střední podnikání – faktor rozvoje ekonomiky Slovenské republiky“, „Marketingové řízení“ a „Applikace matematiky a statistiky v ekonomii“.

Pracovní atmosféru na jednáních sekcí vystřídalá uvolněná nálada, která zavládla na slavnostním společenském večeru. Ta umožni-

la, aby se navázaly další neformální kontakty mezi zástupci jednotlivých vysokoškolských pracovišť. V závěru jen vyslovme přání, aby další léta přinesla banskobystrické fakultě Univerzity Mateje Béla takový kvantitativní a kvalitativní vzestup jako předchozí čtvrtstoletí její existence.

PhDr. Miloš Charbuský, CSc.
Ústav veřejné správy a práva FES

II. Pardubické bienále: Dítě a dětství napříč staletími

Bienále, které uspořádala Fakulta humanitních studií ve dnech 4. a 5. dubna t. r. v kongresovém sále rektorátu, bylo již druhé svého druhu. První se konalo před dvěma lety a mělo poměrně obecně stanovené téma Evropa - region - kultura. Proto letošní organizátoři možnosti účastníků poněkud zúžili, vymezili je tématem „Dítě a dětství napříč staletími“. I tak se přihlásilo a sešlo poměrně dost referujících, kteří zastupovali kromě hostitelské Univerzity Pardubice (FHS a FES) také Historický ústav Akademie věd České republiky, Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze, Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Jihočeskou univerzitu v Českých Budějovicích, Univerzitu Palackého v Olomouci, Univerzitu v Hradci Králové, Slezský ústav Slezského zemského muzea v Opavě a CLEO, pracoviště historické sociologie v Kutné Hoře.

V úvodu promluvila děkanka FHS prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc., za univerzitu srdečně přivítal účastníky prorektor pro vnější vztahy a rozvoj doc. Ing. Jiří Málek, DrSc.

Vlastní jednání bylo rozděleno do několika úseků, v jejichž rámci zazněly příspěvky příbuzného zaměření. O zahájení se postaral doyen českých pedagogů prof. PhDr. Josef Cach, CSc., který v obec-

nější rovině nastínil několik důležitých otázek z dějin pedagogiky. Následovali historikové, jejichž vystoupení se týkala problematiky dětství v českém středověku, života šlechtických dětí v raném novověku a v 19. století. Velkou pozornost vyvolaly referáty doprovázené promítáním obrázků, protože z pouhého slovního popisu si člověk neudělá dokonalou představu o tom, co všechno je možno využít jako ikonografický pramen k dějinám dětství, jak se vyvíjelo dětské odívání od poloviny 18. století do současnosti či jakých „dopravních prostředků“ dříve využívali kojenci a batolata. Účastníci dále vyslechli mimo jiné výklad o českých menšinových školách v zahraničí, o opatrovnách v 19. a 20. století, o vývoji rituálů dospělosti, o nemanželských dětech na venkově v 19. století, o Jakubu Janu Rybovi či o tom, jak se významný český politik a svého času i předseda vlády ČSR F. Udržal choval v pubertě. Za zmínku dále bezpochyby stojí netradiční výklad knihy C. Colodiho Pinocchiova dobrodružství a referáty o aktuálních problémech rozvoje osobnosti dítěte v současné době nejen u nás, ale také v zemích třetího světa. Zajímavé vyznění měl příspěvek o fenoménu strachu v životě dítěte v minulosti. Podle názvu a po zhlédnutí doprovodných obrázků by

se dalo předpokládat, že účastníci bienále se ještě dlouho budou v noci budit hrůzou, zda pod okny neobchází hladový Kinderfresser či jiná příšera. Jak se ale ukázalo, z podobných obav již všichni vyrostli.

Bienále proběhlo v příjemném ovzduší, které ovládlo i čtvrteční večer, kdy se účastníci tradičně sešli na zámku, aby pokračovali v diskusích, jež nestačili dokončit během denního programu.

PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D. Katedra historických věd FHS

bienále zahájila děkanka fakulty
prof. Milena Lenderová a prorektor univerzity doc. Jiří Málek

profesor Josef Cach zahájil odborné příspěvky

autor článku

České země v 19. století

Katedra historických věd Fakulty humanitních studií ve spolupráci s Východočeským muzeem v Pardubicích a Sdružením historiků České republiky (Historickým klubem) uspořádala v měsíci březnu t. r. v příjemném prostředí sálů pardubického zámku další ze svých cyklů přednášek pro veřejnost, tentokrát s názvem České země v 19. století. Nejednalo se o výklad známých událostí, cílem bylo spíše přiblížit posluchačům každodenní život v dané době z různých hledisek, vybraných na základě odborného zaměření jednotlivých přednášejících. První přednáška s názvem Svůj k světu! (Hospodářský nacionalismus v každodenním životě českých zemí v 19. století), již proslavil PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D., v sobě spojovala hospodářské dějiny a dějiny národnostních poměrů v českých zemích a zaměřila se hlavně na vyostřování vztahů Čechů

a Němců v posledních letech před 1. světovou válkou. O týden později vystoupila PhDr. Marie Macková, která pojednala o otázce dosud málo zpracované, totiž o postavení úřednictva a jeho životních podmínkách (Lesklá bída? Úřednictvo 19. století), a otevřela účastníkům řadu nových pohledů na tuto společenskou skupinu. Následovala prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc., jež si za název svého vystoupení zvolila citát „Dnes byl doma hrozný rámus“. Obsah dostatečně osvětluje podtitul „Manželky a dcery českých politiků 19. století“, jež o svých životních útrapách zanechaly řadu svědectví. Cyklus uzavřel doc. PhDr. Petr Vorel, CSc. výkladem o měnovém vývoji českých zemí v 19. století (Zlato, stříbro a šajny).

*PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D.
Katedra historických věd FHS*

kultura

kultura

kultura

kultura

kultura

kultura

kultura

22. VÝSTAVA V GALERII UNIVERZITY PARDUBICE

V úterý 9. dubna 2002 byla v 17 hodin v Galerii Univerzity Pardubice ve vestibulu Univerzitní knihovny zahájena za zvuků hornového tria pardubických konzervatoristů další, a to již dvacátá druhá výstava.

Na akademické půdě představuje svoji tvorbu brněnský umělec **VÁCLAV HOUF** výstavou nesoucí název „MEZOSOUČET pardubický“.

Brněnský rodák vystudoval v Brně na Střední průmyslové škole textilní obor textilní design a posléze výtvarnou výchovu na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. Od studentských let začal pravidelně vystavovat. Svobodné povolání doplnil v posledním desetiletí výukou na Střední škole uměleckých řemesel v Brně a od roku 1999 vede ateliér grafického designu na Fakultě výtvarných umění VUT Brno. V uplynulých třiceti letech realizoval řadu samostatných výstav, účastnil se více než stovky kolektivních výstav doma i v zahraničí, sympozií, je autorem celé řady knižních ilustrací a grafických úprav a získal řadu ocenění zejména za kolekce plakátů (např. 1990, 1994 Gbelany, Ekoplakát, 1994 Křišťálový hranol Design

centra ČR) a v posledních letech též za grafickou úpravu knih (např. 1995, 1999 - cena E. E. Kische).

Krásný(?) nový (?) virtuální (!) svět podle Václava Houfa
“Nějak to všechno spoj, ale hlavně, aby tomu nebylo moc rozumět.”

Instrukce Václava Houfa k napsání:

S Václavem Houfem se známe buďto rok, anebo dvaadvacet let. Rok osobně, těch pár let zprostředkovaně: v kulturním sálku Hradce nad Moravicí jsem v létě roku 1978 fascinovaně zíral na jeho pojetí narkotických rájů na pozadí u nás unikátní rockové opery Dialog s vesmírem. S odstupem si uvědomuji, že toto brněnské dílo po hudební stránce přežilo ledakteré opusy britské artrockové scény, za jejíž výhonek bylo s trochou despektu považováno. A že uvržení diváka do virtuálního prostoru výborně odpovídá jednomu z principů tvorby Václava Houfa.

V blyštivých sedmdesátých, nudných osmdesátých a lehce blazevaných devadesátých letech jako kdyby na krásnou naivitu, vizio-

hornové trio odstartovalo výstavu brněnského Václava Houfy v Galerii UPA

úvodní slovo tentokrát s recitací obstaral již tradičně Mgr. Netušil, kurátor našich výstav (vlevo), vpravo umělec Václav Houf

nářství, úlety let šedesátých už nebylo místa. Možná proto, nešlo-li o záměrnou zámlku, nebylo doposud o Houfovi důsledně řečeno: zformovala jej šedesátá léta. A sice jejich druhá polovina, liší se od té první stejně jako beatlesácká Žlutá ponorka od Help. Jako gejzír fantomatických i legračních výjevů od černobílé, nově objevené reality.

Za samostatnou studii by stálo zhodnocení ohlasu vpádu pestrobarevných, linií ohraničených figurek ze světa Petera Maxe do české ilustrace i volného umění. Jen díky krásné neinformovanosti není na první pohled zřetelné, že máme „maxovské“ ilustrátory, malíře, tvůrce objektů, designéry. Jen málokdo pochopil, jaké poselství design šedesátých let nese. Václava Houfa s touto inspirací spojuje především princip - imaginární prostorovost a důraz na myšlenkové, fantazijní, environmentální i sociální aspekty. Nepochybně mu byl blízký někdy dobromyslný, někdy až surrealistický humor, a především napětí mezi plošností figur a překvapivými vpády virtuálních, prostorových vizí do děje. Vzpomeňme jen černé placky, zpodobňující „díru“, kterou si jeden z beatlesáckých hrdinů strčí do kapsy. Tyto vize nejsou Houfovi samoúčelné - jak tomu někdy bývá u Eschera - naopak, jeho prostor se prohlubuje ve vizi scifistické, ale zplošťuje ve vizi „dřevákovské“, či zcela mizí, je-li potřeba.

Svébytnou složkou Houfovy inspirace byla v 60. letech nepochybně také domácí technicistní poetika ani ne tak konkretistů, jako spíše skupiny Radar, navazující na dědictví Skupiny 42, mající v Brně své zástupce. Pohled na Houfův větrník při dálnici u Rohlenky by nepochybně potěšil i Kamila Lhotáka. V tomto případě jde nepochybně o relikt technického utopismu a romantismu šedesátých let, který Václav Houf v sedmdesátých letech vyvažuje orwellovskými, či ekologicky apokalyptickými vizemi.

Další dědictví šedesátých let shledávám v principu práce Václava Houfa. Igor Zhoř v roce 1986 v rozboru Houfovy technologie bystře poznamenal, že nejde u něj o princip citace, ale fragmentace. Houfovy plakáty, ilustrace i další extenze jeho tvorby jsou doslovně zásobárnami znakových fragmentů: kousky vizuální reality, ikony, poukazy k těmto realitám, indexy, a přirozeně i konvencí dané znaky a písmo, čili symboly. Toto pojetí vychází z použité technologie. Zatímco citace miluje řez, který se váže k chirurgii a k lyrice - Houf stříhá, stříhá se váže k filmu, čili epice. Houfova epika není ovšem epikou odysseovských příběhů z úst slepého antického barda, ale epikou odysseovského bloumání po Dublinu těsně před první světovou válkou.

Ilustrační Houfovy cykly se tedy odehrávají ve vždy adekvátním prostoru a výrazu, který jde až na doraz. Přesvědčivost, s jakou autor dokázal vyjádřit svět i charakter valašských „dřeváků“, byla nepochy-

pitelná pro ty, kdo jej znali jako vynalézavého tvůrce scifisvětů. Estetika barevného „valašského“ dřevorezu a estetika ilustrace 60. let není vůbec protikladná. Ve valašských pohádkách se „nevalach“ Houf pracoval v charakteristice postav k syrovým podobám reálných Valachů, s jejichž nelíbivou pravdivostí se východomoravští kra-
soduchové nedokáží vyrovnat ani v obrazech „svých“ klasiků.

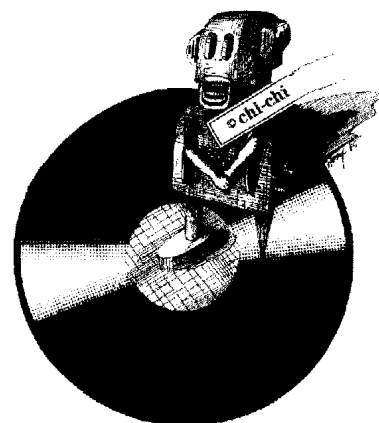
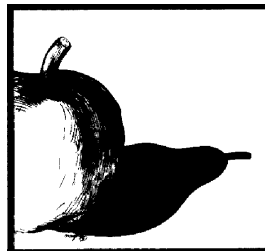
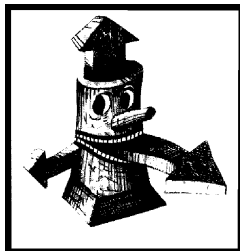
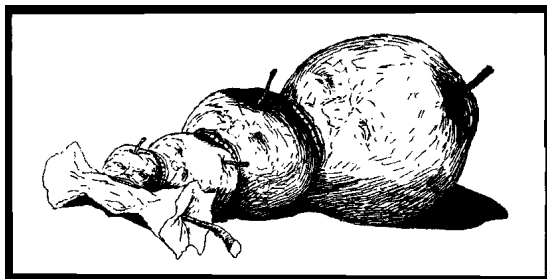
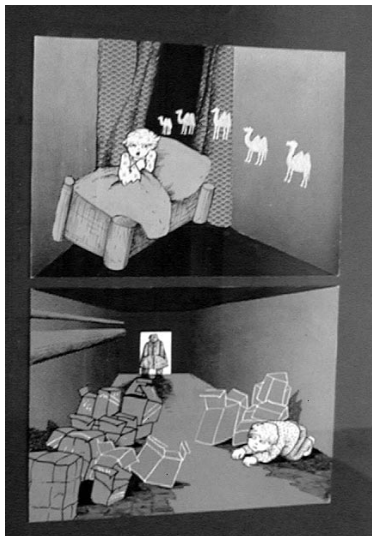
Zvláštní soubor ilustrací vytvářejí historické, vědeckopopulární knihy, v nichž Houf může spojit archeologizující zájem o detail s paralelním pročleňováním textu podle různých „příběhů“ i monografických bloků. Papírová kniha tomuto pojetí už přestává být adekvátní, Houfovy „grafické úpravy“ knih o složitých souvislostech významných bitev či jiných událostí se stávají svébytnou interpretací, vyžadující využití metatextu, multimédií, případně vkročení do virtuality.

Narativismus, vyprávění v sérii obrázků, je přirozenou součástí ilustrací, nicméně u Houfa je to princip přesahující i do volné tvorby. Připomeňme jen „story sirek“. Jednotlivá řešení všemožných „užitých“ úkolů jsou v pojetí tohoto designéra políčky v jednom nekonečném příběhu. Již dávno před hrdinkou virtuální éry Larou Croftovou vstoupila do Houfovy tvorby oblíbená figura krátkovlasé „rostlé“ dívky, procházející ilustracemi, plakáty, dokonce i nábytkovým designem. Ostatně pojetí comicsu jakožto seriózního umění je dědictvím šedesátých let, a jeho individuální průzkum - zásuvky Václava Houfa to potvrzují - se stává v postmileniálním věku mezigeneračním pojítkem.

Dalším principem v Houfově díle je plošnost, statika, fragmentace, deformace významových prvků. Houf přirozeně dobře ví, kdy a jak čeho použít. Neplytvá silami na vývoj nových písem, když si jde vybrat z tisíců již vymyšlených, a znaků využívá jen tam, kde jich je nezbytně třeba. Jeho glosa o informačních grafických systémech, mají být berličky pro efektní, leč nefunkční „architekturu“, by mohla být tématem pro eseje.

Zatímco spodním proudem Houfovy ilustrační tvorby je comics, případně i literatura a film, pak jeho tvorbě plakátové dominuje ona fragmentární, antidějová optická směs, která je také principem psychedelického plakátu. Paralelním příběhem k Houfově výtvarnému pojetí narkotického ráje v opeře Dialog s vesmírem je osud „provokativní“ pasáže na téma Heroin. Socialistická cenzura ji nepropustila, ale k ponechanému instrumentálnímu a vokálnímu podkladu si ji všichni fanouškové na koncertech s chutí zazpívali. Podobně i Houfův „psychedelismus“ je směs, ze které si cvičené oko vyloví, co potřebuje. Plakát se v tomto pojetí stává docela „horkým“ médiem.

Přirozená „stálost v myšlení“ je pro Houfa typická, umožnila mu s nadhledem, bez naivity, a proto účinně vyjadřovat od sedmdesát-

tých let i ekologické téma, které se stalo pro někoho pastí, podobně i v případě „scifisvěta“. Houfovy plakáty na akce tohoto společenství jsou výtvarné, a po rozluštění jejich řádu i úderné. Se světem scifistů, který vytvořil v osmdesátých letech jakousi svébytnou subkulturou, spojuje Houfa zájem o vlastní futurologické vize, které se uskutečňují rychleji, než si autor představoval. Oblíbené téma komunikujících „hlav“ Igor Zhoř hodnotil jako „cefalická monstra“ či návaznost na Arnulfa Rainera. Příbuzná antropomorfní obydlí v krajině se ještě před několika málo lety mohla jevit jako návaznost na manýrismus. Dnes už v této ideji dešifrujeme „komunikující dům“, jehož lednička sděluje dodavateli, co v ní chybí. Houfův „svět za padesát let“, proponovaný před dvaceti lety pro dětský časopis, se začíná realizovat.

Také u Houfa se projevuje onen příjemný efekt nejsoučasnějšího umění, které znechucené a zároveň s osvobozujícím kopem se odvrací od diskurzů teoretiků. Základním chvatem této sebeobraný je bezprostřední zásah umění do politiky, publicistiky, designu, vývoje techniky, průmyslu. Zkrátka do reálného světa, kam teoretikové umění většinou nedosáhnou.

Asi nejvýznamnější uskutečňující se Houfovou vizí je jeho imaginární prostorovost. Většina jeho volných i užitých prací se realizuje v prostoru, který si dnes vyžaduje virtuální realizace. Virtuální prostoro-

ry, do nichž lze díky technice dnes už běžně vstupovat, si budou již zítra vyžadovat adekvátních operačních systémů. Právě Houfovo pojetí celého systému objektů - znaků, by mohlo být výtvarným virtuálním řešením, analogickým vizuální paměti mimořádných jedinců. A na křídlech fantazijní comicsové logiky lze od Houfových současných prostorových vizí doletět (či uletět) až někam ke kyberpunku. Václav Houf s přehledem využívá všech možných prostorových variací - krajiny, plošnosti, iluzivnosti, antiiluze rastrů, variability. Již dávno se propracoval „od ilustrující metody k výraznému výtvarnému slohu“ (Gabrielová). Nyní přestává být designérem i volným umělcem, stává se projektantem virtuálního prostoru.

Pavel Ondračka, únor 2000

„...Pár plakátů, trocha ilustrací, něco typografie ...“ čeká na návštěvníky výstavy „projektanta virtuálního prostoru“ Václava Houfa v Galerii Univerzity Pardubice, kde je jeho tvorba ke zhlédnutí do 30. května 2002, od pondělí do pátku od 8 do 18 hodin, v sobotu od 8 do 12 hodin.

(vv)

Vysokoškolský umělecký soubor Pardubice v první polovině roku 2002

Rok 2002 VUS zahájil lednovým koncertem v kostele sv. Václava v Lanškrouně, kde spoluúčinkoval s Petrem Kotvaldem na jeho „Tříkrálovém“ koncertu. VUS zde měl možnost uvést všechny skladby, na kterých kdy s tímto populárním zpěvákem spolupracoval.

V únoru jsme účinkovali na dobročinném koncertu v Husově sboru v Pardubicích pro školu Svítání. Březnové spoluúčinkování na programu „Muzikál gala“ s Filharmonii Hradec Králové pro nás znamenalo navázání na dřívější úspěšnou spolupráci. Vyprodaný sál hradecké filharmonie a bouřlivý ohlas diváků na uvedení muzikálových melodií a dalších známých písní, jako např. Mercuryho Barcelona, svědčil o velikém úspěchu tohoto netypického filharmonického programu pod vedením dirigenta Leoše Svárovského. V březnu jste nás jistě zahlédli také na plesu Univerzity Pardubice v Ideonu při slavnostním zahájení.

V dubnu jsme uskutečnili chrámový koncert v kostele Nanebevzetí Panny Marie v České Skalici, který byl vyvrcholením našeho

výjezdního soustředění na přehradě Rozkoš. Zvláštností koncertu bylo naše provedení české premiéry díla Američana českého původu Godfreye Bohumíra Tománka, který sám bedlivě dohlížel na nastudování skladby a koncertu byl osobně přítomen.

Květen je pro VUS ve znamení již dlouho připravovaného moravského turné 9. - 12. 5. - Zámek Blansko, Zámek Boskovice, Sloupsko-šošůvské jeskyně, kde v Eliščině dómu předvedeme na přání pořadatelů populární program VUS včetně jazzu, gospelů a spirituálů. V rámci toho zájezdu uskutečníme také výchovné koncerty pro místní střední školy. 14. 5. se jedeme představit do Poděbrad s chrámovým programem, který uvedeme v chrámu Povýšení sv. Kříže. Do konce léta máme před sebou ještě další velké akce, na které se nyní intenzivně připravujeme - Májový koncert, IFAS 2002 a nesoutěžní přehlídka duchovní hudby v německém Rottenburgu.

Májový koncert VUS se bude konat 29. 5. v Aule Univerzity Pardubice v Polabinách v 19,30 hodin.

Srdečně Vás na koncert zveme, neboť zde uvedeme několik premiér, které později zazní i v našem soutěžním programu na IFAS 2002. I zde představíme Tománkovo „Te Deum“, tentokrát v doprovodu varhan a Východočeského filharmonického žesťového kvintetu.

V podání hosta, červenokosteleckého sboru „Pár tet“, uslyšíte hudbu Karla Jenkinse „Songs of Sanctuary“ z cyklu „Adiemus“. Dirigentkou tohoto dívčího sboru je Magdalena Kožnarová.

IFAS 2002 - 17. ročník Mezinárodního festivalu akademických sborů, který proběhne ve dnech 3. - 8. 7. 2002, je již ve stádiu konečných příprav. Pro VUS představuje vyvrcholení sezóny, neboť VUS Pardubice bude jedním z 19 soutěžících sborů z 11 zemí. Kromě důkladné přípravy na soutěž v kategorii komorních sborů musí ještě zvládnout svoji spolupřadatelkou roli, kterou na sebe vzal spolu s občanským sdružením IFAS za výrazné podpory Univerzity Pardubice.

O festivalu IFAS 2002 se ještě jistě dozvíte v samostatném článku, ale již teď můžeme z kuchyně příprav vynést drobký a pochlubit se, že se opravdu máte na co těšit. Přijedou totiž i takové univerzitní sbory, které dosud na IFAS nebyly, ze zemí tak pro nás exotických jako jsou Tchaj-wan, Filipíny, Kolumbie. Po letech znovu přijedou zástupci z Velké Británie, Španělska, Lotyšska a Jugoslávie, již téměř tradičně také soutěžící z Ruska, Polska a Slovenska. Mezi soutěžícími ale nebudou chybět ani tři sbory domácí.

Po takto náročné sezóně bude jistě milé předvést svoje umění také citlivému publiku na festivalu duchovní hudby v Rottenburgu 18 - 21. 7. 2002, kam jsme byli vybráni z 80 přihlášených sborů na základě zvukové nahrávky našeho chrámového programu.

Děkujeme Vám všem za Vaši dosavadní účast na našich koncertech a budeme se těšit znovu s Vámi na shledanou.

Za celý VUS Pardubice
Ing. Alena Mejstříková, předsedkyně

Májový koncert

Vysokoškolského uměleckého souboru Pardubice

se bude konat ve středu 29. května

v Aule Univerzity Pardubice v Polabinách v 19,30 hodin.

V programu zazní několik premiér, které později VUS předvede i v soutěžním programu na IFAS 2002. VUS pardubickému publiku představí i dílo Američana českého původu **Godfreye Bohumíra Tománka** „Te Deum“, jehož českou premiéru uvedl 22. 4. v České Skalici. Na Májovém koncertu bude tato skladba uvedena v doprovodu varhan a Východočeského filharmonického žesťového kvintetu.

Autor bude koncertu osobně přítomen. V podání hosta, **červenokosteleckého sboru** „Pár tet“, uslyšíte hudbu **Karla Jenkinse** „Songs of Sanctuary“ z cyklu „Adiemus“.

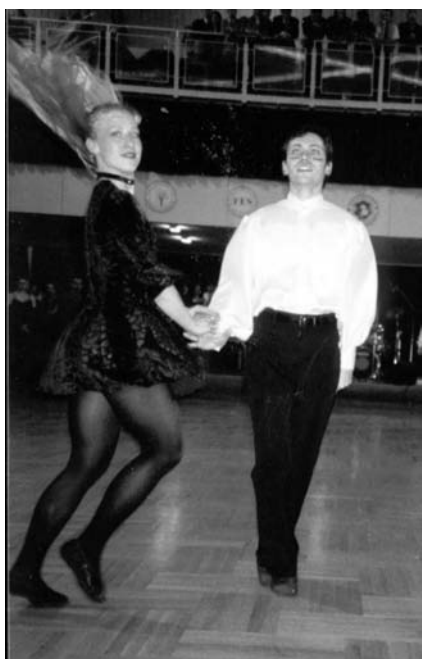
Dirigentkou tohoto dívčího sboru je **Magdalena Kožnarová**.

Ples studentů Univerzity Pardubice

15. března po 20. hodině zahájil studentský ples Vysokoškolský umělecký soubor a rektor univerzity prof. Ing. M. Ludwig, CSc.

program plesu doprovodila a zpestřila taneční skupina Ryengle s novinkou - ukázkami irských tanců a potom už tančili všichni přítomní

V pátek 15. března byl od 20 hodin společenský sál IDEON v Pardubicích obležen tancechtivými studenty a zaměstnanci Univerzity Pardubice. Studentští organizátoři a Studentská rada Univerzity Pardubice pořádali tradiční ples. Třebaže se ples konal ve větším sále než vloni, o oblíbenosti studentského univerzitního plesu svědčí i to, že byl velice brzy zcela vyprodán. Ples zahájil Vysokoškolský umělecký soubor a k tanci dal svolení s přáním pěkného večera rektor univerzity prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. K tanci a poslechu hrála jako již obvykle skupina Hvězdáři a v průběhu večera

byl připraven doprovodný taneční program skupiny Ryengle. Honza Prokop zvládl úskalí moderátorská, Honza Mervart jako hlavní organizátor vše zorganizoval a přežil. Slosovatelné vstupenky potěšily všechny, kdo vyhráli něco z nabídky cen, bohaté díky několika patronům univerzity a plesu (šušká se, že pan rektor vyhrál sadu propagačních předmětů univerzity, které věnovala jeho kancelář; pro nepřítomnost v čase pozdního losování se z nich však již nepotěšil...).

(vw)

sport

sport

sport

sport

sport

sport

sport

sport

VOLEJBALOVÝ OLYMP NEDOBYT...

Dne 2. dubna 2002 se konala v Ústí nad Labem volejbalová kvalifikace na Akademické sportovní hry, které se uskutečnily 6. - 11. května 2002 v Brně. Proto v Ústí reprezentanti naší univerzity samozřejmě nemohli chybět ...

„... 5:30 sraz na Ruzyni ...“ tak zněly poslední instrukce, které nám byly dány k volejbalovému vrcholu akademického roku. Pro účastníky z kolejí to byl vskutku netradiční zážitek - málokomu se podaří jít v tak brzkou hodinu spát, natož pak vstávat. K překvapení všech jsme se sešli téměř kompletní až na některé, kterým zkřížily cestu zdravotní či studijní trampoty. Přepychový mikrobús s celoplošnou reklamou místního pivovaru vyrazil na tříhodinovou cestu s menším zpožděním, se kterým se ovšem počítalo (někteří z nás jsou svými pozdními příchody známí po celých Pardubicích). Cesta probíhala vcelku klidně, většina osazenstva simulovala spánek a některým se dokonce podařilo i opravdu usnout, což byl díky silným vibracím, pocházejícím od zadní nápravy autobusu, úkol vcelku nadlidský. Po příjezdu do Ústí se vedení výpravy snažilo nad mapou najít přesnou polohu sportovní haly a nejbližší cestu k ní. Když jsme minulí značku „konec obce - Ústí nad Labem“ a zjistili, že hranice jsou již blízko (a pas nikdo z nás určitě neměl u sebe), usoudili i ostatní, že se hale spíše vzdalujeme. Po druhém příjezdu do Ústí již vedení našlo správnou cestu (kruhové objezdy bývají občas ošidné).

Příchod do šatny předznamenal budoucí vývoj celého turnaje - z lavičky se na nás usmívala polovina extraligové Dukly Liberec, a jak jsme zanedlouho zjistili, ostatní týmy na tom byly podobně. Při slavnostním zahájení nás ve sportovní hale, které dominuje překrásná horolezecká stěna (na podobnou se těšíme i my v budoucím univerzitním sportovním areálu), přivítal děkan Pedagogické fakulty Univerzity J. E. Purkyně a popřál všem zúčastněným týmům hodně štěstí.

Výkon našich mužstev (i „ženstev“) se s rostoucím počtem odehraných zápasů stále zlepšoval a byla vidět řada vyrovnaných zápasů s nádhernými volejbalovými momenty. U mužů výkon vyvrcholil ve strhující bitvě s Duklou (vlastně Technickou Univerzitou) Liberec, ve které jsme dokonce v některých okamžicích vedli rozdílem třídy (úvod setu - 6:2, 9:6), a ta podle předpokladu náročný turnaj vyhrála, čímž si zajistila účast na květnových akademických hrách. Celkově náš tým obsadil pěkné páté místo v nabité konkurenci vysokých škol severovýchodní kvalifikační skupiny. Konečné umístění však neodpovídá předvedenému výkonu, za který by se nemusel stydět žádný ligový tým.

Tým žen dosáhl skvělého úspěchu, když o postup na Akademické mistrovství přišel až ve finále. Celý zápas byl nesmírně vyrovnaný a rozhodoval se až v koncovkách setů, kde se projevil menší zkušenosti našich hráček s tak náročnými zápasy.

volejbalová výprava

Schvácení únavou z celodenního volejbalu, ze které nás neprobrala ani osvěžující sprcha (pro některé z nás nebezpečná záležitost - mokré kachličky kloužou), jsme se dobelhali do sluníčkem vyhřátého mikrobusu (klimatizace byla bohužel vynalezena až po výrobě tohoto modelu). Řidič společně s mapou a vedením nás opět okouzlili netradiční okružní jízdou městem (kruhové objezdy bývají občas ošidné), která skončila až průjezdem kolem působivě vyhlížejícího hradu Střekov a snahou vedení hrad vyfotit. Zpáteční cesta se nám zdála být díky únavě i množství osvěžujícího zlatavého nápoje daleko příjemnější než ranní „utrpení“.

Závěrem bychom chtěli poděkovat všem účastníkům (i těm kteří se nedostavili, ať už měli důvod jakýkoli) a také Katedře tělovýchovy a sportu UPa za bezchybnou a precizně zvládnutou organizaci celého průběhu akce, především pak Mgr. Pavle Kadeřákové („naše vedení“).

A kdo se zúčastnil?

Adriana Hillebrantová (FES), Petra Mazalová (DFJP), Lidka Osičková (FChT), Vladimíra Špačková (FES), Jarmila Trčková (FChT), Kateřina Volná (FChT), Lenka Židová (FES).

Petr Jareš (FES), Milan Kovář (DFJP), Radim Michal (DFJP), Přemysl Noháček (DFJP), Radek Novák (FChT), Jan Petrilák (DFJP), Jan Řezníček (DFJP), Bronislav Trlida (FChT)

Milan Kovář
student DFJP

ALENA HOUSOVÁ,

STUDENTKA 5. ROČNÍKU FAKULTY EKONOMICKO-SPRÁVNÍ, JE LETOŠNÍ DVOJNÁSOBNOU MISTRYNÍ SVĚTA

Venku je sice hezké jaro, ale rádi bychom se ještě vrátili k zimním sportům. Letošní zima byla pro Alenu HOUSOVOU - studentku 5. ročníku Fakulty-ekonomicko správní naší univerzity (obor veřejná správa) - veleúspěšná.

Povídání s mistryní světa jsme začali o věcech, o kterých se nikomu moc mluvit nechce. Vzpomínání na nepříjemné věci nebylo příjemné ani Aleně. Přesto si myslím, že je dobré na toto téma napsat pár slov. V sezóně roce 1999 - 2000 slavila Alena Housová jeden úspěch za druhým. Její úspěchy dávaly dobré předpoklady k tomu, aby v roce příštím dobývala pro Českou republiku jeden vavřík za druhým. Jenže člověk mívá a ... Přetrhané vazky v kolen-

ním kloubu na jeden celý rok přerušily sportovní kariéru naší nejúspěšnější současné reprezentantky v jízdě na skibobech. Právě v onom roce však Alena nezahálela. Po absolvované operaci se pustila s nevídanou vervou do rehabilitačních cvičení, doplňkových sportů a posilování. Alena se stala denním návštěvníkem univerzitního sportovního areálu, věnovala se badmintonu, tenisu, posilování a jiným aktivitám. Minimálně dvakrát týdně polykala stovky metrů v plaveckém bazénu. Tahle námaha však stála za to.

Letošní sezóna nezačala nijak růžově. Úvod světového poháru nebyl zcela podle jejích představ. Ale s přibývajícím starty rostla závodnická jistota a přibývaly také úspěchy. Celková bilance právě

Alena Housová (uprostřed) na stupních vítězů „slalomu“ na mistrovství světa spolu s Iris Lienhard (vlevo), druhé místo

Alena Housová v plné rychlosti slalomu na letošním mistrovství světa ve Špindlerově Mlýně

skončené sezóny je úctyhodná: 2x vítězství na mistrovství světa (slalom, kombinace), 1x stříbro, 1x bronz, 2. místo v celkové klasifikaci světového poháru, 5x vítězství na mistrovství České republiky. Celkově má však Alena ve své sbírce už 5 titulů mistryně světa, jedno celkové vítězství ve světovém poháru. Vypisováním dalších vítězství v jednotlivých závodech světového poháru nebo mistrovských titulů České republiky bychom pravděpodobně naše čtenáře zbytečně unavovali.

Hned po návratu z posledního závodu světového poháru v polovině dubna jsme si, opět po dvou letech, s Alenou povídali - o její velké lásce - skibobech:

JAK JE TĚŽKÉ PORÁŽET ZÁVODNICE Z ALPSKÝCH ZEMÍ?

Tréninkové možnosti máme v dnešní době téměř stejné (naším sponzorem je mimo jiné město Špindlerův Mlýn). Podzimní příprava probíhá na ledovcích v Alpách. Je to sice finančně dost náročné, ale bez téhle možnosti nelze na úspěchy v mezinárodním měřítku vůbec pomýšlet. Závodnice ze zmiňovaných zemí mají početnější personální zajištění tréninků i závodů – mám na mysli např. servismany, lékaře, techniky, rehabilitační pracovníky, pomocníky při stavbě tratí... S naší reprezentací tolik osob z finančních důvodů cestovat nemůže.

LETOŠNÍ SEZÓNA NEJSOU JEN SAMÉ ÚSPĚCHY. CO SE VÁM LETOS NA SKIBOBU NEPOVEDLO?

Za neúspěch považuji výkon, který neodvedu min. na 95%. Nevzpomínám si na závod, který bych letos vyloženě zkazila. Na začátku sezóny bylo zkrátka hodně závodnic lepších než já. Ale na MS se mi nepodařilo dobře namazat lyže na závod v super-G. – proto sice medaile, ale ne zlatá. Také v našem sportu rozhoduje mazání. To by se stávat nemělo.

V NOVINÁCH JSEM SI PŘEČETL, ŽE V ČESKÉ REPREZENTACI JEZDÍ JISTÝ ALEŠ HOUSA. TO JE VÁŠ BRATR?

Ano. Pocházím ze dvojčat. Skiboby jsou naším rodinným sportem. Bratr momentálně studuje na ČVUT v Praze. Letos jsem jej pokřtila přezdívkou „sběratel bramborových medailí“. I když už má ve své sbírce jednu zlatou medaili z mistrovství světa, letos to byla „jen“ dvě 4. místa.

JAK SE VYVÍJELA SPORTOVNÍ KARIÉRA SOUČASNÉ MISTRYNĚ SVĚTA?

Otec byl trenérem sjezdového lyžování, od malička nás vedl ke sportu. Ve třinácti letech jsem poprvé zkusila skibob a už u něho zůstala. V rodině byla dohoda jasná: buď budeme s bráchou jezdit na skibobu oba, nebo nikdo. Nyní vím, jak moc mi pomáhá, že jezdíme oba. Ze začátku to nebylo tak jednoduché, měla jsem spoustu pádů, chybělo mi materiální vybavení. Kariéra se vyvíjela postupně, byla doba, kdy 7. místo pro mě bylo ohromným úspěchem. Teď je pochopitelně zklamáním.

CO VÁM VRCHOLOVÝ SPORT PŘINÁŠÍ KROMĚ SPORTOVNÍCH ÚSPĚCHŮ A MEDAILÍ?

Měla jsem možnost se seznámit s ostatními výbornými sportovci, ale i s lidmi z oblasti kultury a politiky. Procestovala jsem hodně zemí, viděla hodně zajímavostí. Především mám ale spoustu zážitků a zkušeností ze samotného sportu. Tyhle zkušenosti mi už nikdo nevezme.

CO VÁM NAOPAK SPORT „VZAL“ – TEDY JESTLI SE TO TAKHLE DÁ ŘÍCT?

Nyní mám pocit, že jsem ztratila ohromné množství času, a to nejen volného, ale i času, který jsem mohla více věnovat studiu a dalším povinnostem. Vzal mi i kus zdraví, měla jsem 5 zlomenin, 2 operace, ořez mozku...

UMÍ MISTRYNĚ SVĚTA TAKÉ V NĚČEM PROHRÁVAT?

V letošní sezóně jsem nemohla překousnout porážky od závodnic, které byly v minulých sezónách horší než já, ale na druhou stranu mě to motivovalo ke zlepšení výkonů. Jinak kdo mě zná, tak ví, že ve sportu moc prohrávat prostě neumím.

JAK JE TO SE ZRANĚNÍMI PŘI VAŠEM SPORTU?

Zranění k vrcholovému sportu zkrátka patří, riziko je při jízdě na skibobu velké. O to větší je zklamání, když ke zranění opravdu dojde. Bolest se dá překonat, horší už je to po psychické stránce – člověk ví, že sezóna skončila a bude se dlouho léčit. Alespoň tak to беру já.

JAKÁ JE VE VAŠEM SPORTU KONKURENCE V ČESKÉ REPUBLICE?

Kdo se v tomto sportu trochu pohybuje, ví, že panuje konkurence mezi oddíly Deštné v Orlických horách a Jabloncem n. Jizerou. Jedná se o velká centra tohoto sportu, ve kterých je hodně dobrých závodníků. Samozřejmě jsou další oddíly v republice, ale tam to „táhnou“ maximálně 2-3 osobnosti.

JAKÉ MÁTE PLÁNY NA PŘÍŠTÍ SEZÓNU?

Jinak je jasné, že ještě minimálně příští rok budu závodit – podepsala jsem smlouvu s Vysokoškolským sportovním centrem MŠMT ČR, které mě bude ve sportu v příštím období podporovat. Ale také mám doma letenku dle vlastního výběru „až na kraj světa“, tak v létě chci hodně cestovat.

CO BUDE AŽ NEBUDE...? NEBOLI CO BUDE S ALENOU HOUSOVOU PO SKONČENÍ AKTIVNÍ SPORTOVNÍ KARIÉRY?

Nejdříve obhájit diplomovou práci, a pak? Neaktuálnějším cílem jsou letošní červnové státnice. Jisté plány do budoucna mám, ale nerada bych je zakřikla, a tak si je raději nechám zatím pro sebe. U sportu ale určitým způsobem chci zůstat.

Děkuji za rozhovor a přeji nejen za sebe hodně úspěšné zakončení studia na Univerzitě Pardubice, hodně sportovních úspěchů, pevné zdraví a samozřejmě úspěchy v osobním životě.

Alena Housová si povídala s J. Friedrichem

osobnosti

osobnosti

osobnosti

osobnosti

osobnosti

osobnosti

osobnosti

osobnosti

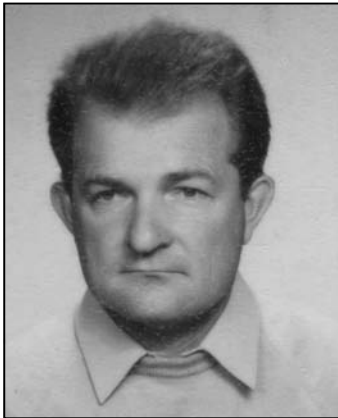
Významné životní jubileum: PaedDr. Milan Sháněl

V březnu 2002 se ve zdraví dožil významného životního jubilea – 70 let – dlouholetý učitel katedry tělovýchovy a sportu univerzity PaedDr. Milan Sháněl.

Počátky působení Milana Sháněla na vysoké škole v Pardubicích se datují od září 1964, když předtím – absolvent PF UK Praha v roce 1956 – učil na Jedenáctileté střední škole v Holicích, Pedagogické škole a Pedagogickém institutu v Pardubicích. V době, kdy dozrával ke sportovnímu vrcholu, zejména jako výborný nahrávač ve volejbalu, utrpěl při autonehodě vážné zranění, které zastavilo jeho výkonnostní růst a limitovalo jeho fyzické možnosti.

Od počátku své práce na tehdy katedře tělesné výchovy vždy patřil k vynikajícím pedagogům pro své odborné znalosti, osobní vlastnosti a citlivý přístup ke studentům. Mezi kolegy byl oblíben pro svůj rozvážný přístup, přímé jednání a ochotu vždy pomoci.

Jeho sportovní orientace se zvláště projevovala v odvětví sportovní gymnastiky, plavání, volejbalu (trenér II. třídy a kvalifikovaný rozhodčí) a alpského lyžování i v roli příkladného praktika a rozumného teoretika. Pod jeho vedením získalo školní reprezentační vo-

lejbalové družstvo na přeborech vysokých škol řadu medailových umístění. Účastníci zimních výcvikových kurzů rádi vzpomínají na jeho neopakovatelný vypravěčský talent, vypovídající zajímavé příběhy, které se staly při těchto akcích, či historické i současné skutečnosti ze života na horách, hlavně Jizerských, které jsou dlouhá léta jeho druhým domovem.

Významná byla jeho činnost v tělovýchovné jednotě VŠCHT, nyní Univerzitním sportovním klubem, kde až do odchodu do důchodu (1997) vedl dvě volejbalová družstva, hrající úspěšně soutěže v rámci pardubického regionu. S mužským volejbalem je spojeno i jeho jméno jako jednoho z posledních trenérů, který vedl ligové družstvo v Pardubicích. Iniciativně pracoval i v dobrovolné okresní tělovýchovné organizaci při výchově nových trenérů volejbalu.

Všichni pracovníci katedry a členové USK děkují jubilantovi za vlídnou kolegialitu a za práci, kterou pro tělovýchovu a sport vykonal. K životnímu jubileu mu srdečně gratulují, přejí stále a pevně zdraví a příjemnou rodinnou pohodu.

za kolektiv katedry a vedení USK
PhDr. Josef Kořínek

Významné životní jubileum: RNDr. Jiří Tulka, CSc.

Stalo se Vám na pracovišti, že by za Vámi přišel kolega se slovy: „Ty vypadáš dnes nějak ustaraně, máš určitě moc práce, nechceš, abych za tebe vzal dnešní výuku v laboratořích?“ Vím, že takových opravdových přátel jste asi moc nepotkali, ale já jsem měl to štěstí, že jsem se s jedním takovým sešel. Je to RNDr. Jiří Tulka, CSc., který se 29. 5. 2002 pln pracovního elánu dožívá 70. let. Čtyři desetiletí let prožitých s ním na jednom pracovišti mi umožnily poznat ho jako člověka nesmírně obětavého, vnímavého k potřebám i problémům kolegů a připraveného vždy i za cenu vlastního nepohodlí pomoci. Pamatuji si na jeho příchod na katedru fyziky v roce 1964, kdy byl zrušen Pedagogický institut v Pardubicích, kde před tím krátce působil. Od té doby se život na katedře změnil – těšili jsme se na společná setkání, na Jiřího vtipné historky ze života, kterých měl nepřeberné množství. Příznávám se, a dodnes jsem mu to neřekl, že jsem ho někdy poodíral, že si je vymýšlí k obveselení účastníků setkání.

RNDr. Jiří Tulka, CSc. absolvoval Matematicko-fyzikální fakultu v Praze, obor chemie - fyzika. Mezi jeho učitele patřila řada významných fyziků i chemiků (prof. Brdička, prof. Beneš, prof. Klier, prof. Škramovský, prof. Heyrovský a řada dalších). Diplomovou práci vypracoval na téma „Teorie skleněné elektrody“ a k této problematice se pak ještě jednou vrátil v devadesátých letech v souvislosti se studiem iontově-selektivních elektrod. Doktorát přírodních věd získal pak rovněž na MFF UK v Praze.

Po příchodu na katedru fyziky začal pracovat v kolektivu prof. Koska. Hlavním tématem se pro tři desetiletí let pro něj stalo studium fyzikálních vlastností chalkogenidových skel. Chemické i fyzikálně-chemické znalosti kolegy Tulky významně přispěly k výsledkům získaným v rámci tohoto kolektivu. Kandidátskou disertační práci na téma „Fyzikální vlastnosti chalkogenidového systému

Cu - As - Se a jeho aplikace“ však mu bylo umožněno obhájit až v roce 1990 na VUT v Brně. I když jeho experimentální činnost zasahovala i do dalších oborů, namátkou jmenujme studium koroze či povrchového napětí, nejvýznamnější publikace, na kterých se podílel, pocházejí z 80. let a týkají se vlastností chalkogenidových systémů. Některé z nich jsou citovány i v poslední době.

Zmínil jsem se nejprve o vědeckovýzkumné práci kolegy Tulky. Jeho životní láskou však zůstala často neprávem opomíjená pedagogika. Desítky učebních textů pro studenty, z nichž poslední byl dopsán a vydán v letošním roce, jsou toho dokladem. Za ocenění rovněž stojí jeho svědomitá práce ve studentských laboratořích. Absolventi fyzikálních laboratorních cvičení mohou potvrdit, kolik času věnoval kontrole protokolů a upozorňování na chyby či nedostatky, které by možná jiní kolegové přehlédli. Že však pedagogika není jen výuka či psaní učebních textů, ale že patří mezi vědecké disciplíny, dokazují Tulkovy publikace v oboru pedagogiky a vědecké metodologie či jeho spolupráce na referátech na domácích i zahraničních konferencích. V posledních deseti letech se vedle stále aktivní účasti na práci katedry fyziky zaměřil také na organizaci doplňujícího pedagogického studia pro absolventy vysokých škol technického směru. Zde však nevystupuje jen jako organizátor, ale též jako výborný vyučující. K dalším jeho významným aktivitám v tomto období patří i dlouholeté přednášení na Pedagogické fakultě Univerzity Hradec Králové.

Co říci na závěr? Všichni, kdo působil i působili na katedře fyziky a našli v kolegovi Tulkovu výborného kamaráda, mu do dalších let přejí pevně zdraví a přes různé životní trable stále dobrou náladu.

za kolektiv Katedry fyziky FChT
prof. RNDr. Zdeněk Cimpl, CSc.

historie

historie

historie

historie

historie

historie

historie

historie

TAŽENÍ DO ITÁLIE K MEDIOLÁNU V ROCE 1158

POJEDNÁNÍ O HERALDICKÝCH POVĚSTECH A O ZNACÍCH MĚST PARDUBIC, HLINSKA, BOHDANČE A TAKÉ BOROTÍNA (I. ČÁST)

Následující studie se od dosavadních kulturně historických studií, ve Zpravodaji Univerzity Pardubice až dosud publikovaných, zdánlivě liší. Leč opravdu pouze zdánlivě, protože vnitřně s nimi velmi úzce souvisí, neboť se stále pohybuje v okruzích kulturních dějin. Předchozí studie se zabývaly středověkými fortifikačními stavbami. Předmětem studie dnešní žádná středověká fortifikační stavba jako přímý objekt sice není, ale i tak jsou to fortifikace, a to hradby měst v Lombardii, jež ve fabulaci pověstí, spjatých s příběhy v titulu studie, sehrávají roli klíčovou. Toto opevnění severoitalských měst a jejich dobývání souvisí s válečnou výpravou Čechů v roce 1158 do Itálie proti Milánu. To je vnější rámec studie. Vznik erbů, zobrazený v pověstech, je jev heraldický, ale zároveň je to zpracování slovesné, ba zčásti dokonce - pokud se vzniku pověstí týká - i jev etnografický, to tvoří vnitřní sepjetí studie. Proto lze souběžně s tím vidět, kudy běží rozhraní mezi fikcí pověsti a jejím historickým jádrem, lze si při tom i povšimnout, kde na několika místech studie přináší pozorování a zjištění, jež až dosud v literatuře publikována nebyla.

Pokud jde o vznik erbů, je tudíž jedním z předmětů studie heraldika a s heraldikou se čtenáři v souvislosti s vystupujícími osobami a s popisovanými hrady setkali ve shora zmíněných předcházejících studiích již několikrát. Dalším heraldickým jevům věnujeme se dnes, dalším v tom smyslu, že jedním z předmětů zájmu studie jsou znaky několika měst: Bohdanče, Hlinska a Pardubice, ale i Borotína.

Jak je vznik těchto znaků vykládán v pověstech a co je historickým jádrem těchto pověstí, je hlavní nosnou linií studie; půjdeme tudíž po pomyslné hranici mezi historickým jádrem pověsti, doložitelným psanými či hmotnými prameny, a mezi těmi fabulačními prvky, jež jsou fiktivní a jež jsou připisovány tradici čili ústnímu podání. Z hlediska klasifikace věd budeme tudíž na pomezí mezi dějepisem (tímto termínem označujeme na tomto místě vyprávěné dějiny, nikoliv školní předmět) a některými jeho pomocnými vědami ve smyslu užším i širším, čili heraldikou a sfragistikou, jakož i literární vědou, ba zčásti i etnografií, na straně druhé.

Proč právě znaky měst Bohdanče, Hlinska a Pardubice, případně i Borotína? Předpokládáme totiž - a jestliže předpokládáme mylně, budiž nám to prominuto - že ne každý člen naší akademické obce ví, proč město Pardubice má ve znaku půlkoně. S tím pak souvisí zjištění, že zdaleka ne každý její člen, ač v Pardubicích (ať již přechodně, nebo trvale) bydlí nebo alespoň do Pardubic dojíždí, si povšiml na předbraní Zelené věže reliéfu Bohumila Vlčka, modelovaného podle kresby Mikoláše Alše, a že v podrobnostech zná to, co výjev vlastně vypravuje. Zajímat se o znak města a o to, co výjev na předbraní představuje, není od věci, neboť věnujeme se tak říkajíc věci vlastní, to jest svému vysokému učení, protože znak Univerzity Pardubice opakuje znak města Pardubice, stříbrného půlkoně v červeném poli. S tímto znakem pak různými vazbami souvisí znaky druhých dvou měst, znaky Hlinska a Bohdanče, navíc má stejný erbovní znamení půlkoně ještě znak města Borotína.

Časově se ve studii budeme pohybovat převážně ve středověku. Ale dříve, než se do středověké minulosti vrátíme - nejprve do století dvanáctého, musíme podat několik nejnnutnějších poučení heraldických, protože studie se do značné míry zaobírá heraldickou problematikou.¹⁾

Pardubice. Předbraní Zelené věže. Ješek z Pardubic před Milánem v roce 1158, reliéf Bohumila Vlčka z roku 1903 podle kolorované kresby Mikoláše Alše. Současný stav.

Pardubice. Předbraní Zelené věže. Ješek z Pardubic před Milánem v roce 1158, umístění reliéfu Bohumila Vlčka na předbraní. Snímek je z konce let třicátých dvacátého století, objekt ještě není za množstvím vedení a sloupů. Pardubice 1340 - 1940.

Středověký jezdecký bojovník v sedle. Hrnková přilba nad štítem, kopí, kůň v rychlém cvalu. Předobraz úplného erbu. Francouzská kresba ze třináctého století. Claude Wenzler: L'heraldique

Jako vědní obor je heraldika jednou z pomocných věd historických, zabývá se studiem znaků čili erbů,²⁾ jejich vznikem, užíváním a vývojem. Vznik znaků čili erbů je ve Francii časově spojován již s koncem století jedenáctého, v Anglii se sklonkem první poloviny

Vilém Dobyvatel ve zbroji v bitvě u Hastingsu v roce 1066. Moderní kresba podle tapiserie z Bayeux (jež tvoří podklad) z druhé poloviny 11. století. Na tapiserii hlava bojovníka s přilbou s nánoskem, začátky krytí obličjeje. Kings and Princes of Britain 1066-1422.

Náhrobník Jindřicha z Michalovic (+ 1355) v konventním kostele Nanebevzetí P. Marie v klášteře Zlatá koruna. Úplný erb: Štít s erbovním znamením, helm s příkrývadly, klenot. Snímek archiv autorův.

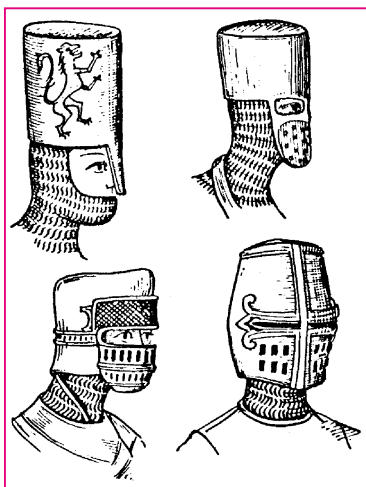

Anglický král Edward I. (1372 - 1307). Oděním je drátěná košile, přes ní má král „Waffenrock“, přilba hrncová s královskou korunou. Zbraní je meč se štítem. Romantisující kresba ze dvacátého století. Kings and Princes

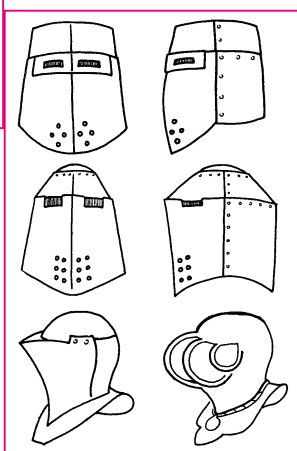
Praha, klenotnice kostela sv. Víta. Tak zvaná Svatováclavská přilba. Přilba s nánoskem, kolem roku 1000. Velké dějiny zemí Koruny české.

Vývoj bojovnické (nikoliv heraldické) přilby. Zleva: Přilba s nánoskem. Přilba s barbierou, jež kryje oči a bradu (okolo roku 1170). Přilba s odnímatelnou barbierou (okolo roku 1220). Hrnková přilba (okolo roku 1230). Johannes Lehmann:

Vývoj heraldické přilby (helmu). Shora: Hrnková přilba. Kbelíková přilba. Kolčí přilba. Turnajová přilba. Jarmila Krejčíková - Tomáš Krejčík: Základy heraldiky, genealogie a sfragistiky.

označování bojovníků. Vymalování obrazce na štít nabývalo se samo sebou právě tak, jako upevnění znamení na přilbu. A protože v jezdeckém boji byl protivník převážně viděn za svým štítem, nad nímž vyčnívala hlava s helmem, začínalo se časem toto seskupení štítu a helmu chápat i jako struktura heraldického zobrazení, to jest jako štít (nějakým způsobem rozdělený, nebo s vyobrazením na něm namalovaným) a nad štítem umístěný helm se znamením. Toto provedení je tak zvaný úplný znak čili úplný erb, jenž se vždy skládá ze štítu, na němž je helm, na helmě klenot, k helmě patří pak ještě příkrývadla. Rozhodující byl obrazec na štítě (heroltské figury, nebo erbovní znamení), často se opakující v klenotu. Čím je erb prostší, tím je starší, čím je složitější, tím je mladší.

S užíváním erbů a s rozvojem tohoto způsobu označování vznikala heraldika, a to jednak jako vědění zabývající se tímto způsobem označování, jednak jako umění popisu čili blasonování erbů, k čemuž patřila znalost nositelů erbů, s tím vším pak souviselo i jejich rozpoznávání.⁵⁾

První stádium heraldiky představují tudíž erby bojovníků, recte erby šlechtické. Šlechta držela půdu (šlechta včetně krále, protože ve středověké mentalitě byl král pouze *primus inter pares* - první mezi rovnými, to jest mezi šlechtici). Na půdě bylo osídlení, a to vesnická sídla a sídla městská (města zeměpanská a poddanská). Tato sídla potvrzovala svá písemně vydaná právní rozhodnutí, to jest listiny, ty pak kvůli plnohodnotě stvrzení opatřovala, a tím je zároveň ověřovala, otiskem pečetidla⁶⁾ s pečetním obrazcem, tedy se znakem, u měst poddanských tímto znakem často byl erb vrchnosti. Pečetidlo samo počítalo se k insigniím a ten, kdo držel insigne, byl právnicky oprávněnou osobou. Staršími pečeti jsou pečeti městských sídel, pečeti sídel vesnických jsou mnohem mladší.

Také korporace církevní (konventy a kapituly) k listinám přivěšovaly pečeti, totéž činily i jednotlivé osoby z vyššího duchovenstva (papež, kardinálové, arcibiskupové a biskupové, opati a abatyšé).

Heraldika se tím v souladu se životní praxí rozčlenila na heraldiku šlechtickou (vlastně původně bojovnickou), městskou (obchodnickou a řemeslnickou) a církevní (duchovních osob a duchovních korporací). Zcela ve shodě se strukturalizací středověké společnosti, vyjádřenou slovy *Tu rege, tu ora et tu labora* - ty vládni, ty se modli a ty pracuj (rozumí se: vzdělávej půdu a dělej řemesla).

Šlechtické erby vyvinuly se tudíž z označení k rozpoznávání bojovníků (připomíná-li to výsostné znaky k rozpoznávání letadel

století dvanáctého,³⁾ jejich šíření se do ostatní Evropy (a k nám) klade se do století dvanáctého a do počátku století třináctého.

Věcně je vznik erbů spojován s válečnictvím, převážně s křížáckými výpravami. Soudí se totiž, že jak se - právě za křížáckých válek - ve válečnictví prosazovaly přilby čili helmy,⁴⁾ jež pokrývaly alespoň část obličjeje, takže spolubojovníka bylo obtížno - zejména ve vřavě boje - odlišit od protivníka, stávalo se stále naléhavějším zřetelně

a bojových vozidel, znamená to pouze, že nic nového pod sluncem), kdežto městské znaky se vyvinuly spíše ze znamení na pečetích městských obcí. V důsledku toho také - alespoň v době vrcholného rozkvětu heraldiky - znak města obvykle nemívá helm, jenž by tu byl jevem poněkud cizorodým. Ale i takové případy jsou.

V patnáctém století byl vývoj erbovnictví v podstatě hotov, staletí třinácté, čtrnácté a patnácté představují tudíž vrcholná staletí heraldiky.

Nakonec připomeňme ještě dvě důležitá heraldická pravidla:

- 1) Jsou dva kovy: zlato a stříbro (lze je nahradit barvami žlutou a bílou) a čtyři barvy: červená, černá, modrá, zelená. Kde nelze užít kovů a barev přímo, vyznačují se na příslušných plochách šrafováním. Zásada je, že barva musí přijít na kov nebo obráceně kov na barvu (nahrazující barvy se počítají jako kovy).
- 2) Strany erbu jsou pravá a levá, viděno tak, jako bychom stáli za štítem.

Základním výchozím materiálem pro předmět studie jsou znaky tří jmenovaných měst. Budeme je tudíž blasonovat:

Bohdaneč. Štít půlený. Pravé pole černé červeně lemované, v něm zlatý žebřík nahoře užší se šesti příčkami. Levé pole černě lemované, v něm šachovnice shora dolů čtyř řad červených a stříbrných polí. Nad štítem anděl od pasu nahoru, pravé křídlo černé, levé červené, roucho bílé u pasu zkřížené, zlatou sponou sepnuté, oběma rukama nad hlavou královskou korunu zlatou držící, v koruně poloviční orel černý, jednohlavý, s křídly složenými, korunovaný zlatou korunou, vpravo obrácený, v koruně zlaté písmeno L. Příkryvadla štítu černá a červená.

Hlinsko. Pole štítu červené, ve štítě stříbrný půlkůň v pohybu doprava, otěž modrá.

Pardubice. Pole štítu červené, ve štítě stříbrný půlkůň v pohybu doprava, otěž zlatá.⁷⁾

Původ všech tří těchto znaků je jednak pro znaky poddanských měst charakteristický, protože leckteré pečtilo erbem své vrchnosti, ale zároveň je neromanticky všední. Města totiž chtě nechtě musela vyřizovat svoji agendu, a to jak ústní, tak i psanou, a tudíž tu psanou musila pečtit, protože listina bez přivěšené pečeti byla právně inferiorní. Tím se pečeti měst s erbem (často erbem vrchnosti) stávaly významným činitelem.

Středověk však původ erbu, nejprve šlechtického a odvozené v pozdějších staletích i znaku městského, rád vykládal příběhem. Takovým příběhem je útvar slohu vyprávěcího, v české filologické terminologii užíváme termínu pověst. V okruhu českých pověstí je erbovní pověst zastoupena slušným počtem čísel a znaky oněch tří měst z podtitulu studie mají pověsti také, jsou ovšem jenom dvě, protože ke znakům Hlinska a Pardubic vztahuje se pověst jedna a k Bohdanči pověst druhá, obě pověsti jsou však spjaty jednou historickou událostí, částí svého historického jádra. Jsou si proto velice blízké.

Pověst je stručně řečeno epický útvar, odehrávající se v minulosti. Je to příběh, jenž má historické jádro - osobu, událost, místo, hmotný předmět - a případně další fabulační prvky, přidané ústním podáním neboli tradicí, některé z těchto prvků mohou být i fantasijní. Původu je pověst starobylého, u nás první psaný záznam pověsti najdeme již v nejstarších dílech české historiografie, v legendě Kristiánově (Život a utrpení svatého Václava a svatě Ludmily, babičky jeho) a v dějepisném díle Kosmově (Kronika Čechů). U Kosmy zejména nalézáme i pověsti s prvky fantasijními, báječnými, je to okruh epiky vykládající nejstarší dějiny národa. Naše studie se ale nezabývá těmito pověstmi rázu namnoze mytologického, nýbrž pověstmi v tom nejpravějším smyslu slova „pověst“, pověstmi erbovními, pověstmi o vzniku toho či onoho erbu.⁸⁾

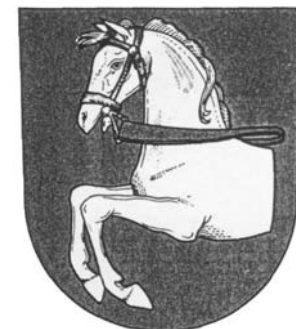
Historickým jádrem erbovních pověstí je vždy realita, existující a výtvarně zhmotněná, což je erb neboli znak. Příběh a tudíž vlastní fabule pověsti může sice sama o sobě také být historickou realitou,

Znak města Hlinska. Jiří Čarek: Městské znaky v českých zemích.

Znak města Pardubic. Jiří Čarek: Městské znaky v českých zemích.

Znak města Bohdanče. Jiří Čarek: Městské znaky v českých zemích.

to jest něčím, co se skutečně událo, takže to vždy nemusí být příběh fiktivní, ale je otázkou tak říkajíc otevřenou, do jaké míry může se vznikem erbu, jímž je v erbovních pověstech povětšinou udělení erbu, historické jádro pověsti souviset.

V mnoha případech nějakou souvislost erbu a dějinných událostí najdeme, někdy je tato souvislost více a někdy méně jasná, ba zcela nejasná, ale tato nejasnost není zapříčiněna badatelskou neschopností, nýbrž nedostatkem pramenů, zejména písemných. Nevíme také, kolik erbů si jejich nositelé „udělili“ sami tím, že si zvolili své označení pro účely bojové, a kolik erbů bylo v pravém slova smyslu uděleno panovníkem, protože o udělování erbů jsou zprávy mnohem pozdější, než je první jejich objevení se samo. Tudíž musíme předpokládat, že první erby nebyly udělovány, ale že si je bojovníci se svými klany vytvářeli sami. Tím také chtě nechtě musíme zůstat u nenového zjištění, že pověsti mohly vznikat (a většinou tak skutečně vznikaly) až dodatečně, a to ke jistému již historickému jádru, v našem případě k erbu.

Vyplývá z toho, že erbovní pověsti jsou mladší než erby samy, že dříve než erby a s nimi heraldika vznikají ani nemohly, což - jak jsme si řekli - může u nás být vůbec nejdříve ve století dvanáctém, a to až v jeho druhé polovině, střízlivěji ovšem (a v plné míře) až s počátkem a s první polovinou století třináctého. To vše zase časově koresponduje s prvním výskytům šlechtických erbů u nás.

Tím jsme ve vrcholném středověku, s čímž zase v časovém souladu je nejenom první setkání se s erby, ale také případné zmínky vyprávěcích pramenů o erbech. Takovým pramenem je česky psaná veršovaná Kronika tak řečeného Dalimila,⁹⁾ jež zaznamenává třináct pamětí či zvěstí o vzniku erbů, nikoliv ještě rozvinutých vyprávění erbovních pověstí, ale pouhých jejich zárodků, pamětí či zvěstí. Tři z těch třinácti zvěstí tak řečený Dalimil spojuje s výpravou do Itálie k Milánu v roce 1158.

Tento tak řečený Dalimil, byť své veršování dovedl až do roku 1314, byl ovšem svým životem člověkem ještě věku třináctého a bez pochyby tyto zvěsti slyšel již za svého mládí, proto a odtud lze soudit, že počátkem druhé poloviny století posledních Přemyslovců, století třináctého, existovaly a kolovaly v českém prostředí představy o vzniku erbů, a to v podobě pamětí či zvěstí, nebo již v podobě rozvinutých erbovních pověstí. Do jaké míry by alespoň některé

Znak města Pardubic v dobrém výtvarném provedení, pojetí čtyřicátých až sedmdesátých let dvacátého století. Archiv autorů.

Pečeť menší města Pardubic z roku 1556. František Šebek a kol.: Dějiny Pardubic.

z nich snad - a podtrhněme toto snad - mohly být svým původem i o něco starší, řekněme, že z počátku třináctého století, je zatím pouhou otázkou, a tím spíše je otázkou, zda to platí také o pověsti o erbu se znamením půlkoně. Osobně ji mám za spíše mladší, ale o něco méně skeptický bych byl k pověsti o štítu s erbovním znamením žebříku. Proč tak, vyplývá z dalších výkladů.

Pokusíme se proto podívat se na historické jádro některých těchto pověstí blíže a trochu podrobněji. Znamená to ovšem podívat se především blíže na onu již zmíněnou výpravu do Itálie proti Milánu v roce 1158.

Poznámky:

- Kolář, Martin - Sedláček, August: Českomoravská heraldika I-II. Praha 1902-1925, Hlaváček, Ivan: Heraldika, in: Hlaváček, Ivan - Kašpar, Jaroslav - Nový, Rostislav: Vademecum pomocných věd historických. Jinočany 1997⁷,
- V této studii lišíme slova *erb* a *znak* jako termíny a tudíž slova odlišná významem, ač ve skutečnosti jsou to synonyma. Cílem toho je terminologicky odlišit slovem *erb* znak šlechtický a slovem *znak* znak městský.
- Wenzler, Claude: L'heraldique. Rennes 1997, s. 2; The New Encyklopaedia Britannica, Vol. 20, 1991, s. 515.
- Heraldika je součástí rytířské kultury, jejíž kolébkou je jižní Francie. K nám rytířská kultura přišla přes německou mluvící země a není tudíž divu, že řada termínů rytířské kultury, a tím i heraldiky, má podobu německou, alespoň zdánlivou. Ke slově „přilba“ a „helm“: Slovo *přilba* je po prvé doloženo u Václava Klimenta Klicpery v roce 1820, je tudíž původu novověkého. Za staročeský tvar pokládá se *přilbice*, jež souvisí s praslovanským *bъ = *bъ (zde tvrdý znak) b (zde měkký znak), jež dalo staročeské *leb*, deminutivum je *lebka*. Slovo *helm*, *helma* je indoevropské *kelmo, jež dalo starohornoněmecké *helm* a novohornoněmecké *der Helm*. Tím je vysvětleno, proč ve výzbroji vojáka československé a české armády byla a je „přilba“, kdežto v heraldické terminologii je obvyklejší „helm“ či „helma“ a „helmic“ než „přilba“ či „přilbice“. Machek, Václav: Etymologický slovník jazyka českého. Praha 1971³, s. 323, 433; Lexer, Matthias: Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. Stuttgart 1992³⁸, s. 85; Wahrig, Gerhard u. a.: Deutsches Wörterbuch. Gütersloh - Berlin - Wien 1972², s. 1701; Kolář, Martin - Sedláček, August: Českomoravská heraldika I - II. Zde I, s. 223 n.; Hlaváček, Ivan: Heraldika, in: Vademecum pomocných věd historických, s. 293, 304.
- Tu rozkázal král [Edvard III.] urozenému panu Robertu z Cobhamu, který byl velmi udatný rytíř, aby si vzal herolda, který se dobře vyzná v erbech a odebral se s jinými rytíři a znakoňši mezi pobité. Měli písemně zaznamenat jména všech rytířů, které by stačili poznat... Je náležité, abych vám vyjmenoval knížata a vysokorodé barony, kteří zde zahynuli... Počnu nejvznešenějším... to byl udatný král český... Úryvek je z vypravování flanderského klerika jménem Jean Le Bel. Jde o bitvu u Crécy (u Kresčaku) 26. srpna 1346, v níž byl zabit hrabě Jan z Lucemburku zvaný Slepý, český král. - Staré francouzské kroniky. Ed. Černý, Václav. Praha 1962, s. 192.
- Zde má svůj původ řetěz, jenž patří k talárům rektorů universit a děkanů fakult. Na řetězu bylo zavěšeno pečeti, vedle železa jedno z insignií vysokého učení či jeho fakult, proklamující, že rektor či děkani mají právo opatřovat pečeti listi-

ny vydané vysokým učení a jeho fakultami, jsouc volenými hlavami těchto institucí.

- K půlkoně ve skoku a v kroku ve znacích Pardubic a Hlinska poznamenejme, že Jiří Čarek blasonuje znak Pardubic jako *půl bílého koně kráječícího doprava s pozvednutou pravou nohou, kůň má zlatou uzdu*, tudíž jako koně v kroku, a to na rozdíl od znaku Hlinska *půl bílého koně ve skoku doprava s modrou uzdou*, tudíž jako koně ve skoku. Pokud se týká koně v kroku či koně ve skoku, jde o hyperkorektní a v důsledku toho vlastně o mylnou absolutizaci jak těch či oněch heraldických zobrazení, tak těch či oněch (o pramennou základnu neopřehýnaných) názorů, protože ve skutečnosti žádný, ať psaný, ať heraldický (to jest ikonografický) pramen takto tyto dva znaky neliší. Zobrazení koně v kroku nebo ve skoku (právě tak jako koně teplokrevného či koně chladnokrevného) je věcí dobového vkusu a je proto irelevantní.

Prameny heraldiky toto odlišování dání není a prameny - jak známo - jsou v historické vědě rozhodující, heraldika pak patří k historickým vědám. Osobně k tomu navíc souhlasím se Zdeňkem Bičikem, že *správné je vyobrazení s oběma pokrčenými nohama, jak je [půl]kůň vytesán ve svatovítském triforiu a na průčelí chrámu sv. Jiljí, protože zde je znak zachován v původní gotické podobě, neporušené pozdějšími slohovými vlivy.*

Pokud se týká slov *uzda* a *otěž*, shora užitých při blasonování znaků: V heraldice patří ke zbroji figury erbovního znamení, je-li jím kůň, také *otěž* a případně celé uzdění. Zbroj mívá jinou barvu než figura erbovního znamení sama.

V jezdecktví, v ustrojení jezdeckého koně, rozeznáváme jednoduché *otěže* a dvojité *otěže*. Při jednoduchých *otěžích* je na každé straně koňského krku *otěž* jedna, pravá a levá, *přezkami* jsou připjaty na udidlo v koňské hubě, jež je součástí uzdečky či uzdy, jíž jezdec koně vede.

Při dvojitých *otěžích* jsou na každé straně koňského krku *otěže* dvě, tedy dvě pravé a dvě levé, *přezkami* jsou připjaty na udidlo a na páku udidla, protože se jich používá u pákového uzdění (jež má udidlo a páku). Pro jednoduché *otěže* platí termín *uzdečka* (lépe snad uzdění s uzdečkou), pro dvojitě *otěže* a pro udidlo s pákovým uzděním platí termín *uzdění*, ta je složitější a účinnější. Nezbytnou součástí (obojího) uzdění je ovšem také nátylník, čelenka, podhrdelník, lícnice a případně nánosník na hlavě koně.

Zobrazujeme-li v heraldice koňskou hlavu s uzděním, je zbrojí buď jenom *otěž*, nebo celé uzdění, udidlo samo vidět není, protože je v koňské hubě. Ve shora citovaném blasonování znaků Hlinska a Pardubic je tudíž třeba užití termínů *otěž*, a nikoliv *uzda*, bylo by též možno užití termínu uzdění.

Pokud se barev zbroje týká a pokud uzdění budeme pokládat za zbroj, platí, že je-li v červeném poli štítu figura stříbrná, pak zbroj je zlatá, v modrém poli štítu je zbroj červená.

Shora již citovaný Jiří Čarek kreslí znak Hlinska tak, že v červeném štítě je stříbrný půlkoně ve skoku, zbroj: *otěž* modrá, ostatní části uzdění zlaté; znak Pardubic kreslí tak, že v červeném štítě je stříbrný půlkoně v kroku, zbroj: *otěž* zlatá, ostatní části uzdění zlaté. Znak Pardubic je tudíž heraldicky korektní, znak Hlinska se od znaku Pardubic liší barvou *otěže*; ovšem ale za nekorektní to dost dobře pokládat nelze, protože uzdění v pravém slova smyslu ke zbroji figury nepatří. Viděno však přísně heraldicky, nelze znaky těchto dvou měst odlišovat od sebe jiným pohybem koně, to jest v kroku, nebo ve skoku, jak se někdy (z neznalosti heraldických pravidel) činívá. - Čarek, Jiří: Městské znaky v českých zemích. Praha 1985, s. 82, 85, 138, 290; Bičík, Zdeněk: O znaku města Pardubic. In: Pardubický kraj, vlastivědný sborník. 2/1958, Pardubice, s. 67 - 68; srv. Sedláček, August: Místopisný slovník historický. Praha b. r. (1908), str. 35, 47, 220, 682. Ke zbroji Buben, Milan: Encyklopedie heraldiky. Praha 1994, s. 387. K ilustracím: erb půlkoně rodu Arnoštova v iniciále v rukopisu Oratoriale z roku 1363; erb půlkoně rodu Arnoštova v pečeti arcibiskupovy, v triforiu katedrály sv. Víta. - Život Arnošta z Pardubic. Ed. Hledíková, Zdenka - Zachová, Jana. Pardubice 1997, s. 51 a první a poslední strana obálky. K uzdění srv. Lerche, František - Procházka, Václav: Výcvik a použití koně k práci ve voze a pod sedlem, in: Speciální zootechnika II Chov koní. Praha 1958, s. 728 - 735.

Za detailní konzultací o podobách erbů půlkoně na pečeti příslušníků tohoto rodu děkuji příteli PhDr. Františku Šebkovi.

- Stále ještě nejlepší výklad toho, co je erbovní pověst, má Sedláček, August: Sběrka pověstí historických lidu českého. Praha b. r. (1896) s. 7 (další vydání až k 1998⁶). Dále srv.: Hrabětová, Irena: Erbovní pověsti v českých spisech Bartoloměje Paprockého z Hlohov. Brno 1992, zvl. s. 9 - 24, 113-114, táž: K problematice studia erbovních pověstí. Litteraria humanitas. Genealogické studie. Brno 1993, s. 269-277.
- Nejstarší česká rýmovaná kronika tak řečeného Dalimila. Ed. Danhelka, Jiří - Havránek, Bohuslav - Kristen, Zdeněk. Praha 1957. Anonymní rýmovanou českou kroniku z počátku čtrnáctého století připisal Dalimilovi Meziříčskému z Lomnice na konci sedmnáctého století omylem Tomáš Pešina z Čechorodu; přestože omyl byl rozpoznán již Josefem Dobrovským, titul se jménem Dalimilovým dluh již zůstal.

pokračování v příštím čísle
doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc., Katedra historických věd FHS

Vydává Univerzita Pardubice jak svou nepravidelnou účelovou publikaci.

Adresa redakce: Univerzita Pardubice, Rektoriát, Studentská 95, 532 10 Pardubice, tel.:040-603 6555, fax:040-603 6361, E-mail: promotion@upce.cz, Internet: http://www.upce.cz. Šéfredaktor: Ing. Valerie Wágnerová. Redakční okruh: doc. Ing. Jan Čapek, CSc., Ing. Milena Foglarová, Ing. Jaroslav Kleprlík, Ph.D., PhDr. Tomáš Jiránek, Ph.D., doc. RNDr. Bohdan Linda, CSc., doc. Ing. Jiří Málek, DrSc., prof. Ing. Ivan Pavlík, CSc., Ing. Iva Ulbrichová.

Grafická úprava a sazba: Ing. Alena Komárková. Tisk: Tiskárské středisko Univerzity Pardubice – květen 2002 – náklad 1.000 ks